

RAMOWA KONWENCJA

Światowej Organizacji Zdrowia o Ograniczeniu Użycia Tytoniu,

sporządzona w Genewie dnia 21 maja 2003 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 21 maja 2003 r. została sporządzona w Genewie Ramowa Konwencja Światowej Organizacji Zdrowia o Ograniczeniu Użycia Tytoniu, w następującym brzmieniu:

Przekład

**Ramowa Konwencja Światowej Organizacji Zdrowia o Ograniczeniu
Użycia Tytoniu**

Preambuła

Strony niniejszej Konwencji,

zdecydowane nadać priorytetowe znaczenie przysługującemu im prawu do ochrony zdrowia publicznego,

uznając, że szerzenie się epidemii tytoniowej stanowi ogólnoświatowy problem niosący poważne konsekwencje dla zdrowia publicznego i wymagający możliwie jak najszerszej współpracy międzynarodowej oraz udziału wszystkich państw w skutecznych, odpowiednich i wszechstronnych działaniach międzynarodowych

odzwierciedlając troskę, z jaką wspólnota międzynarodowa traktuje zgubne, występujące na całym świecie, zdrowotne, społeczne, gospodarcze i środowiskowe konsekwencje konsumpcji wyrobów tytoniowych i narażenia na dym tytoniowy

poważnie zaniepokojone wzrostem konsumpcji i produkcji papierosów i innych wyrobów tytoniowych na świecie, a w szczególności w krajach rozwijających się, jak również obciążeniem, jakie stanowi to dla rodzin, osób biednych i krajowych systemów opieki zdrowotnej,

uznając, że dowody naukowe potwierdzają jednoznacznie, że konsumpcja wyrobów tytoniowych i narażenie na dym tytoniowy są przyczyną śmierci, chorób i niepełnosprawności oraz, że istnieje przedział czasowy pomiędzy narażeniem na dym tytoniowy lub innym używaniem wyrobów tytoniowych a wystąpieniem chorób odtytoniowych,

uznając także, że papierosy i niektóre inne produkty zawierające tytoń są poddawane wysoce zaawansowanym procesom technologicznym w celu doprowadzenia do uzależnienia i do podtrzymania takiego uzależnienia oraz, że wiele związków, które one zawierają i wytwarzany przez nie dym, są farmakologicznie aktywne, toksyczne, mutagenne i rakotwórcze oraz, że w większości międzynarodowych klasyfikacji chorób uzależnienie od tytoniu jest odrębnie klasyfikowane jako choroba,

uznając istnienie wyraźnych dowodów naukowych potwierdzających, że narażenie płodu na działanie dymu tytoniowego w okresie prenatalnym jest przyczyną powstawania niekorzystnych następstw zdrowotnych i rozwojowych u dzieci,

głęboko zaniepokojone wzrostem palenia i innych form konsumpcji wyrobów tytoniowych przez dzieci i młodocianych na całym świecie, a szczególnie paleniem tytoniu przez coraz młodsze dzieci,

zaalarmowane wzrostem częstości palenia i innych form konsumpcji wyrobów tytoniowych przez kobiety i młode dziewczęta na całym świecie oraz pamiętając o potrzebie pełnego udziału kobiet na wszystkich poziomach procesu decyzyjnego i wdrażania oraz o potrzebie istnienia strategii ograniczania użycia tytoniu, które byłyby dostosowane do płci odbiorców,

głęboko zaniepokojone skalą problemu palenia i poziomem innych form konsumpcji wyrobów tytoniowych przez ludność rdzenną,

poważnie zaniepokojone wpływem wszelkich form reklamy, promocji i sponsorowania ukierunkowanych na zachęcanie do używania wyrobów tytoniowych,

uznając za konieczne wspólne działanie na rzecz eliminowania wszelkich form nielegalnego obrotu papierosami i innymi wyrobami tytoniowymi, takich jak przemyt, nielegalna produkcja i podrabianie,

uznając, że ograniczanie użycia tytoniu na wszystkich szczeblach, a szczególnie w krajach rozwijających się i krajach, których gospodarki znajdują się w okresie przejściowym, wymaga wystarczających środków finansowych i zasobów technicznych odpowiadających aktualnym i przewidywanym potrzebom działalności związanej z ograniczaniem użycia tytoniu,

uznając potrzebę stworzenia odpowiednich mechanizmów umożliwiających zajęcie się długoterminowymi społecznymi i ekonomicznymi konsekwencjami skutecznych strategii ograniczania popytu na wyroby tytoniowe,

mając na względzie średnio- i długoterminowe społeczne i ekonomiczne problemy, jakie po wprowadzeniu programów ograniczenia użycia tytoniu mogą zaistnieć w niektórych krajach rozwijających się i w krajach, których gospodarki znajdują się w okresie przejściowym oraz uznając potrzebę tych krajów uzyskania wsparcia technicznego i finansowego w kontekście strategii zrównoważonego rozwoju opracowywanych na szczeblu krajowym,

świadome wartości działań podejmowanych przez liczne Państwa w dziedzinie ograniczenia użycia tytoniu oraz wyrażając się z uznaniem o przywódczej roli Światowej Organizacji Zdrowia, jak również o wysiłkach innych organizacji i organów systemu Narodów Zjednoczonych oraz innych międzynarodowych i regionalnych organizacji międzyrządowych na rzecz stworzenia środków ograniczenia użycia tytoniu,

podkreślając szczególny wkład organizacji pozarządowych i innych członków społeczeństwa obywatelskiego niezwiązanych z przemysłem tytoniowym, takich jak organy pracowników służby zdrowia, ugrupowania kobiece, młodzieżowe, ekologiczne i konsumenckie, instytucje akademickie i instytucje opieki zdrowotnej w działania na rzecz ograniczenia użycia tytoniu podejmowane na szczeblu krajowym i międzynarodowym oraz kluczowe znaczenie ich udziału w krajowych i międzynarodowych działaniach na rzecz ograniczenia użycia tytoniu,

uznając potrzebę zwracania bacznej uwagi na wszelkie próby podejmowane przez przemysł tytoniowy w celu zniweczenia lub podważenia wysiłków na rzecz ograniczenia użycia tytoniu oraz potrzebę uzyskiwania informacji na temat działań przemysłu tytoniowego wywierających negatywny wpływ na wysiłki na rzecz ograniczenia użycia tytoniu,

przypominając artykuł 12 Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 16 grudnia 1966 roku, który głosi, że każdy ma prawo do osiągnięcia najwyższego możliwego poziomu zdrowia psychicznego i fizycznego,

przypominając także preambułę do Konstytucji Światowej Organizacji Zdrowia, która głosi, że korzystanie z najwyższego możliwego poziomu zdrowia jest podstawowym prawem człowieka, niezależnie od jego płci, wyznania, przekonań politycznych, sytuacji społecznej czy ekonomicznej,

zdecydowane promować środki ograniczenia użycia tytoniu w oparciu o aktualne i stosowne względy natury naukowej, technicznej i ekonomicznej,

przypominając, że Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 18 grudnia 1979 roku, przewiduje podjęcie przez Państwa-Strony tej Konwencji odpowiednich działań w celu likwidacji dyskryminacji kobiet w dziedzinie opieki zdrowotnej,

przypominając ponadto, że Konwencja Praw Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku, przewiduje uznanie przez Państwa-Strony tej Konwencji prawa dziecka do najwyższego osiągalnego poziomu zdrowia,

uzgodniły, co następuje:

CZĘŚĆ I: WSTĘP

Artykuł 1 *Stosowane terminy*

W rozumieniu niniejszej Konwencji:

- (a) “nielegalny obrót” oznacza wszelkie praktyki lub postępowanie zabronione przepisami prawa, związane z produkcją, przewozem, odbiorem, posiadaniem, dystrybucją, sprzedażą lub kupnem, łącznie z wszelkimi praktykami lub postępowaniem, których zamiarem jest ułatwienie takiego działania;
- (b) “regionalna organizacja integracji gospodarczej” oznacza organizację, w której skład wchodzi kilka suwerennych państw i na rzecz której Państwa Członkowskie przekazały kompetencje w zakresie pewnych kwestii, łącznie z upoważnieniem do podejmowania decyzji mających moc wiążącą dla jej Państw Członkowskich w odniesieniu do tych kwestii;¹
- (c) “reklama i promocja wyrobów tytoniowych” oznacza wszelkie formy handlowej komunikacji, zaleceń lub działań mające na celu, przynoszące, bądź mogące przynieść, skutek w postaci promowania wyrobu tytoniowego lub używania tytoniu w sposób pośredni lub bezpośredni;
- (d) “ograniczenie użycia tytoniu” oznacza zbiór strategii ograniczenia popytu, podaży i szkodliwego działania, których celem jest poprawa stanu zdrowia ludności poprzez eliminowanie lub zmniejszanie konsumpcji wyrobów tytoniowych i narażenia na dym tytoniowy;
- (e) “przemysł tytoniowy” oznacza producentów, hurtowych dystrybutorów i importerów wyrobów tytoniowych;
- (f) “wyroby tytoniowe” oznaczają wyroby całkowicie lub częściowo wytworzone z liści tytoniu jako surowca, wykonane w celu ich palenia, ssania, żucia lub wachania;
- (g) “sponsorowanie przez przemysł tytoniowy” oznacza wszelkie formy wkładu w wydarzenie, działanie lub osobę mające na celu, przynoszące, bądź mogące przynieść, skutek w postaci promowania wyrobu tytoniowego lub używania tytoniu w sposób pośredni lub bezpośredni;

¹ W odpowiednich przypadkach “krajowy” odnosi się w jednakowym stopniu do regionalnych organizacji integracji gospodarczej.

Artykuł 2***Stosunek niniejszej Konwencji do innych umów i instrumentów prawnych***

1. Mając na celu lepszą ochronę zdrowia człowieka, zachęca się Strony do wprowadzenia środków wykraczających poza środki wymagane na mocy niniejszej Konwencji i jej protokołów, przy czym żadne z postanowień zawartych w tych instrumentach nie uniemożliwia Stronie nałożenia ostrzejszych wymogów zgodnych z postanowieniami takich instrumentów i przepisami prawa międzynarodowego.
2. Postanowienia niniejszej Konwencji oraz jej protokołów w żadnym przypadku nie wpływają na prawo Stron do zawierania umów dwustronnych lub wielostronnych, w tym umów regionalnych lub subregionalnych, dotyczących kwestii odnoszących się do niniejszej Konwencji i jej protokołów lub stanowiących jej uzupełnienie, pod warunkiem, że umowy takie są zgodne ze zobowiązaniami Stron wynikającymi z niniejszej Konwencji i jej protokołów. Zainteresowane Strony informują Konferencję Stron o takich umowach za pośrednictwem Sekretariatu.

CZĘŚĆ II: CEL, ZASADY PRZEWODNIE ORAZ ZOBOWIĄZANIA OGÓLNE**Artykuł 3*****Cel***

Celem niniejszej Konwencji i jej protokołów jest ochrona dzisiejszych i przyszłych pokoleń przed zgubnymi zdrowotnymi, społecznymi, środowiskowymi i ekonomicznymi następstwami konsumpcji wyrobów tytoniowych i narażenia na dym tytoniowy poprzez przedstawienie ram dla środków ograniczenia użycia tytoniu, jakie Strony będą wprowadzać na szczeblu krajowym, regionalnym i międzynarodowym w celu ciągłego i znacznego ograniczenia rozpowszechnionej konsumpcji wyrobów tytoniowych i narażenia na dym tytoniowy.

Artykuł 4***Zasady przewodnie***

W celu osiągnięcia celu niniejszej Konwencji i jej protokołów oraz wprowadzenia w życie jej postanowień, Strony będą kierować się, między innymi, następującymi zasadami przewodnimi:

1. Każda osoba powinna zostać poinformowana o zdrowotnych następstwach, uzależniającym charakterze i śmiertelnym zagrożeniu, jakie niosą ze sobą konsumpcja wyrobów tytoniowych i narażenie na dym tytoniowy; ponadto na właściwym szczeblu rządowym należy rozważyć przyjęcie skutecznych środków ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych lub innych mających na celu ochronę osób przed narażeniem na dym tytoniowy.
2. Konieczne jest silne zaangażowanie sfer politycznych w opracowanie i wspieranie – na szczeblu krajowym, regionalnym i międzynarodowym – kompleksowych środków wielosektorowych i skoordynowanych metod reagowania, biorąc pod uwagę:
 - (a) potrzebę podjęcia środków w celu ochrony wszystkich osób przed narażeniem na dym tytoniowy;
 - (b) potrzebę podjęcia środków na rzecz przeciwdziałania rozpoczynaniu konsumpcji wyrobów tytoniowych, w celu propagowania i wspierania zrywania z nałogiem oraz zmniejszenia konsumpcji wszelkich rodzajów wyrobów tytoniowych;

- (c) potrzebę podjęcia środków w celu propagowania udziału poszczególnych osób i całych społeczności w opracowaniu, wdrażaniu i ocenie programów ograniczania użycia tytoniu, które pod względem społecznym i kulturowym odpowiadają ich potrzebom i perspektywom; oraz
 - (d) potrzebę podjęcia środków w celu zajęcia się uzależnionym od płci ryzykiem przy opracowywaniu strategii ograniczenia użycia tytoniu.
3. Ważnym elementem Konwencji jest współpraca międzynarodowa, w szczególności w zakresie transferu technologii, pomocy merytorycznej i finansowej oraz dostarczania stosownych eksperckich rozwiązań, mająca na celu opracowanie i wdrożenie skutecznych programów ograniczenia użycia tytoniu, z uwzględnieniem kultury lokalnej, jak również czynników społecznych, ekonomicznych, politycznych i prawnych.
4. Dla celów zapobiegania, zgodnie z zasadami dotyczącymi zdrowia publicznego, występowaniu chorób, przedwczesnej niepełnosprawności i śmiertelności spowodowanych konsumpcją wyrobów tytoniowych i narażeniem na dym tytoniowy istotne znaczenie mają kompleksowe wielosektorowe środki i metody reagowania w celu ograniczenia konsumpcji wyrobów tytoniowych podejmowane na szczeblu krajowym, regionalnym i międzynarodowym.
5. Ważny element pełnego ograniczenia użycia tytoniu stanowią kwestie dotyczące odpowiedzialności, określone przez każdą Stronę w ramach jej jurysdykcji.
6. W ramach opracowywanych na szczeblu krajowym strategii zrównoważonego rozwoju należy uznać i uwzględnić znaczenie pomocy technicznej i finansowej świadczonej na rzecz plantatorów tytoniu oraz pracowników przemysłu tytoniowego w okresie przejściowym, w przypadku których programy ograniczania użycia tytoniu będą miały znaczący wpływ na ich źródła utrzymania, w krajach rozwijających się, będących Stronami niniejszej Konwencji, jak również w przypadku Stron, których gospodarki znajdują się w okresie przejściowym.
7. Istotną rolę dla osiągnięcia celu niniejszej Konwencji i jej protokołów odgrywa udział społeczeństwa obywatelskiego.

Artykuł 5 *Zobowiązania ogólne*

1. Każda Strona opracuje i wprowadzi w życie wszechstronne wielosektorowe krajowe strategie, plany i programy ograniczenia użycia tytoniu oraz przeprowadzi okresowe aktualizacje i przeglądy takich strategii, planów i programów, zgodnie z niniejszą Konwencją i jej protokołami, których jest Stroną.
2. W tym celu każda Strona, w ramach swoich możliwości:
- (a) stworzy lub wzmocni oraz sfinansuje krajowy mechanizm koordynujący lub punkty centralne dla ograniczenia użycia tytoniu; oraz
 - (b) przyjmie i wdroży skuteczne środki ustawodawcze, wykonawcze, administracyjne lub inne oraz będzie współpracować, w odpowiednich przypadkach, z innymi Stronami w opracowywaniu odpowiednich polityk na rzecz zapobiegania i ograniczania konsumpcji wyrobów tytoniowych, uzależnienia od nikotyny i narażenia na dym tytoniowy.

3. Przy określaniu i wdrażaniu swoich polityk zdrowia publicznego w odniesieniu do ograniczenia użycia tytoniu, Strony będą działać na rzecz ochrony takich polityk przed wpływem interesów handlowych i innych żywotnych interesów przemysłu tytoniowego, zgodnie z przepisami prawa krajowego.
4. Strony będą współpracować przy formułowaniu proponowanych środków, procedur, wytycznych dla celów wprowadzania w życie Konwencji i jej protokołów, których są Stronami.
5. Strony będą współpracować, w odpowiednich przypadkach, z właściwymi międzynarodowymi i regionalnymi organizacjami międzyrządowymi i innymi organami dla osiągnięcia celów Konwencji i jej protokołów, których są Stronami.
6. Strony, w ramach pozostających w ich dyspozycji środków i zasobów, będą współpracować w celu uzyskania środków finansowych dla skutecznego wprowadzenia Konwencji w życie poprzez dwustronne i wielostronne mechanizmy finansujące.

CZĘŚĆ III: ŚRODKI DOTYCZĄCE OGRANICZANIA POPYTU NA TYTOŃ

Artykuł 6

Środki cenowe i podatkowe ograniczające popyt na tytoń

1. Strony uznają, że środki cenowe i podatkowe stanowią skuteczny i ważny sposób ograniczania konsumpcji wyrobów tytoniowych przez różne grupy ludności, a w szczególności przez ludzi młodych.
2. Nie uchybiając suwerennemu prawu Stron do określania i ustanawiania swoich polityk podatkowych, każda Strona powinna wziąć pod uwagę krajowe cele z zakresu zdrowia dotyczące ograniczenia użycia tytoniu i przyjąć lub podtrzymać, w zależności od przypadku, środki, które mogą obejmować:
 - (a) wdrożenie polityk podatkowych oraz, w odpowiednich przypadkach, polityk cenowych w odniesieniu do wyrobów tytoniowych mając na celu przyczynienie się do osiągnięcia celów zdrowotnych ukierunkowanych na ograniczenie konsumpcji wyrobów tytoniowych; oraz
 - (b) wprowadzenie zakazu lub ograniczenia, w odpowiednich przypadkach, sprzedaży nieopodatkowanych i bezcłowych wyrobów tytoniowych podróznym przekraczającym granice państwa lub przywozu przez nich takich wyrobów.
3. Strony przedstawią informacje na temat stawek podatkowych dla wyrobów tytoniowych oraz na temat tendencji dotyczących konsumpcji wyrobów tytoniowych w swoich sprawozdaniach okresowych dla Konferencji Stron, składanych zgodnie z artykułem 21.

Artykuł 7

Pozacenowe środki ograniczania popytu na tytoń

Strony uznają wszechstronne pozacenowe środki za skuteczny i ważny sposób ograniczania konsumpcji wyrobów tytoniowych. Każda Strona przyjmie i wdroży skuteczne środki ustawodawcze, wykonawcze, administracyjne lub inne, konieczne dla wywiązania się ze swoich zobowiązań zgodnie z artykułami 8-13 i w tym celu będzie współpracować, w odpowiednich przypadkach, z innymi Stronami bezpośrednio lub za pośrednictwem właściwych organów międzynarodowych. Konferencja Stron zaproponuje odpowiednie wytyczne dla wdrożenia postanowień powyższych artykułów.

Artykuł 8***Ochrona przed narażeniem na dym tytoniowy***

1. Strony uznają, że dowody naukowe w jednoznaczny sposób wykazują, że narażenie na dym tytoniowy jest przyczyną śmierci, chorób i niepełnosprawności.
2. Każda Strona przyjmie i wdroży, w obszarach istniejącej krajowej jurysdykcji określonych w prawie krajowym, oraz w aktywny sposób będzie propagować na innych szczeblach jurysdykcyjnych, przyjęcie i wdrażanie skutecznych środków ustawodawczych, wykonawczych, administracyjnych lub innych, przewidujących ochronę przed narażeniem na dym tytoniowy w zamkniętych miejscach pracy, środkach transportu publicznego, zamkniętych obiektach publicznych oraz, w odpowiednich przypadkach, w innych miejscach publicznych.

Artykuł 9***Przepisy nt. składu wyrobów tytoniowych***

Konferencja Stron, w porozumieniu z właściwymi organami międzynarodowymi, zaproponuje wytyczne dotyczące badań i pomiarów zawartości składników wyrobów tytoniowych oraz substancji wydzielanych przez takie wyroby oraz wytyczne z zakresu uregulowania kwestii dotyczących zawartości składników i wydzielanych substancji. Każda Strona przyjmie i wdroży, o ile zostanie to zatwierdzone przez właściwe organy krajowe, skuteczne środki ustawodawcze, wykonawcze i administracyjne lub inne, dotyczące takich badań i pomiarów jak również uregulowań.

Artykuł 10***Przepisy nt. informacji jawnych o wyrobach tytoniowych***

Każda Strona przyjmie i wprowadzi w życie, zgodnie z przepisami prawa krajowego, skuteczne środki ustawodawcze, wykonawcze i administracyjne lub inne, zobowiązujące producentów i importerów wyrobów tytoniowych do ujawnienia organom rządowym informacji na temat składu wyrobów tytoniowych oraz substancji wydzielanych przez takie wyroby. Następnie, każda Strona jest zobowiązana przyjąć i wprowadzić w życie skuteczne środki zapewniające podanie do publicznej wiadomości informacji na temat toksycznych składników wyrobów tytoniowych i wydzielanych przez nie substancji.

Artykuł 11***Pakowanie i oznakowanie wyrobów tytoniowych***

1. W okresie trzech lat od wejścia w życie niniejszej Konwencji w stosunku do danej Strony, każda Strona przyjmie i wprowadzi w życie, zgodnie z przepisami swojego prawa krajowego, skuteczne środki zapewniające, że:
 - (a) opakowanie i oznaczenia umieszczone na wyrobach tytoniowych nie promują wyrobu tytoniowego w żaden fałszywy, mylący, kłamliwy sposób lub sposób mogący stworzyć błędne wrażenie co do właściwości, następstw zdrowotnych, zagrożeń lub wydzielanych substancji, łącznie z wszelkimi terminami, słowami, znakami handlowymi, znakami metaforycznymi lub innymi, w sposób bezpośredni lub pośredni tworzącymi fałszywe wrażenie, że dany wyrób tytoniowy jest mniej szkodliwy niż pozostałe wyroby tytoniowe. Może to obejmować takie terminy jak: „low tar” [o niskiej zawartości substancji smolistych] „light” [lekkie], „ultra-light” [bardzo lekkie] lub „mild” [łagodne]; oraz
 - (b) na każdym opakowaniu jednostkowym i zbiorczym wyrobów tytoniowych, jak również na wszelkich opakowaniach zewnętrznych i oznakowaniach takich wyrobów będą także

znajdowały się zdrowotne ostrzeżenia opisujące szkodliwe skutki konsumpcji wyrobów tytoniowych oraz, ewentualnie, inne odpowiednie komunikaty. Takie ostrzeżenia i komunikaty:

- (i) powinny być zatwierdzone przez właściwy organ krajowy,
- (ii) powinny się powtarzać,
- (iii) powinny być dużych rozmiarów, wyraźne, widoczne i czytelne,
- (iv) powinny pokrywać 50% lub więcej, ale nie mniej niż 30% podstawowej powierzchni opakowania,
- (v) mogą być przedstawione w formie zdjęć lub piktogramów bądź zawierać zdjęcia lub piktogramy.

2. Oprócz ostrzeżeń określonych w ustępie 1 litera (b) niniejszego artykułu, na każdym opakowaniu jednostkowym i zbiorczym wyrobów tytoniowych jak również na wszelkich opakowaniach zewnętrznych i oznakowaniach takich wyrobów musi znajdować się informacja na temat ważnych składników i substancji wydzielanych przez wyroby tytoniowe, określona przez organy krajowe.

3. Każda Strona będzie wymagała, by ostrzeżenia i inne informacje tekstowe, określone w ustępie 1 litera (b) oraz ustępie 2 niniejszego artykułu, zostały umieszczone na każdym opakowaniu jednostkowym i zbiorczym wyrobów tytoniowych i oznakowaniu takich produktów w głównym języku lub językach Strony.

4. W rozumieniu niniejszego artykułu, termin "opakowanie zewnętrzne i oznakowanie", w odniesieniu do wyrobów tytoniowych, obejmuje wszelkie opakowania i oznakowania stosowane w detalicznej sprzedaży takich wyrobów.

Artykuł 12

Edukacja, komunikacja, szkolenie i świadomość społeczna

Każda Strona będzie propagować i wzmacniać świadomość społeczną na temat kwestii dotyczących ograniczania użycia tytoniu przy wykorzystaniu wszelkich dostępnych narzędzi komunikacji. W tym celu każda Strona przyjmie i wprowadzi w życie skuteczne środki ustawodawcze, wykonawcze, administracyjne i inne, na rzecz propagowania:

- (a) szerokiego dostępu do skutecznych i wszechstronnych programów edukacyjnych i programów podnoszenia świadomości publicznej na temat ryzyka zdrowotnego, łącznie z uzależniającymi właściwościami konsumpcji wyrobów tytoniowych i narażeniem na dym tytoniowy;
- (b) świadomości publicznej na temat zdrowotnego ryzyka konsumpcji wyrobów tytoniowych i narażenia na dym tytoniowy oraz na temat korzyści płynących z zaprzestania używania tytoniu i prowadzenia stylu życia wolnego od tytoniu, określonych w artykule 14 ustęp 2;
- (c) publicznego dostępu, zgodnie z prawem krajowym, do szerokiego zakresu informacji na temat przemysłu tytoniowego, istotnych z punktu widzenia celu niniejszej Konwencji;
- (d) skutecznego i odpowiedniego szkolenia i programów uwrażliwiających lub podnoszących świadomość na temat ograniczenia użycia tytoniu, skierowanych do takich osób jak:

pracownicy służby zdrowia, pracownicy opieki społecznej, pracownicy socjalni, pracownicy mediów, osoby szerzące oświatę, decydenci, administratorzy oraz inne zainteresowane osoby;

- (e) świadomości i udziału organów publicznych i prywatnych oraz organizacji pozarządowych niezwiązanych z przemysłem tytoniowym w opracowywaniu i wdrażaniu międzysektorowych programów i strategii ograniczenia użycia tytoniu; oraz
- (f) publicznej świadomości istnienia i dostępu do informacji na temat negatywnych zdrowotnych, ekonomicznych i środowiskowych konsekwencji produkcji i konsumpcji wyrobów tytoniowych.

Artykuł 13

Reklama, promocja i sponsorowanie wyrobów tytoniowych

1. Strony uznają, że powszechny zakaz reklamy, promocji i sponsorowania doprowadziłby do ograniczenia konsumpcji wyrobów tytoniowych.

2. Każda Strona wprowadzi, zgodnie ze swoją konstytucją lub zasadami konstytucyjnymi, powszechny zakaz wszelkiego reklamowania i promowania wyrobów tytoniowych oraz sponsorowania przez przemysł tytoniowy. Zakaz taki obejmie, z zastrzeżeniem środowiska prawnego oraz środków technicznych dostępnych dla danej Strony, ogólny zakaz ponadgranicznej reklamy, promocji i sponsorowania, wywodzących się z terytorium tej Strony. W związku z powyższym, w ciągu 5 lat od daty wejścia w życie niniejszej Konwencji w odniesieniu do danej Strony, każda Strona podejmie odpowiednie środki ustawodawcze, wykonawcze, administracyjne lub inne oraz będzie składać sprawozdania z podejmowanych działań, zgodnie z postanowieniami artykułu 21.

3. Strona, która nie jest w stanie wprowadzić powszechnego zakazu ze względu na swoją konstytucję lub z uwagi na zasady konstytucyjne, jest zobowiązana do stosowania ograniczeń odnoszących się do wszelkiego rodzaju reklamy i promocji wyrobów tytoniowych oraz sponsorowania przez przemysł tytoniowy. Ograniczenia takie obejmują, z zastrzeżeniem środowiska prawnego i środków technicznych, jakimi Strona ta dysponuje, ograniczenie lub powszechny zakaz reklamy, promocji i sponsorowania wywodzących się z terytorium tej Strony a niosących skutki ponadgraniczne. W związku z powyższym, każda Strona podejmie odpowiednie środki ustawodawcze, wykonawcze, administracyjne lub inne oraz będzie składać sprawozdania z podejmowanych działań zgodnie z postanowieniami artykułu 21.

4. Każda ze Stron wprowadzi, zgodnie ze swoją konstytucją i zasadami konstytucyjnymi, przynajmniej środki obejmujące:

- (a) zakaz wszelkich form reklamy i promocji wyrobów tytoniowych oraz sponsorowania przez przemysł tytoniowy, w ramach których wyrób tytoniowy jest promowany w sposób fałszywy, mylący bądź kłamliwy lub w sposób mogący stworzyć mylne wrażenie co do jego charakterystyki, następstw zdrowotnych, zagrożeń lub wydzielanych substancji;
- (b) wymóg, by wszystkim reklamom wyrobów tytoniowych oraz, w odpowiednich przypadkach, promocji lub sponsorowaniu przez przemysł tytoniowy towarzyszyły odpowiednie ostrzeżenia i komunikaty zdrowotne;
- (c) ograniczenie stosowania bezpośrednich i pośrednich bodźców zachęcających społeczeństwo do zakupu wyrobów tytoniowych;

- (d) wymóg, w przypadku gdy nie został wprowadzony powszechny zakaz, przedstawienia odpowiednim organom rządowym informacji na temat wydatków poniesionych przez przemysł tytoniowy na reklamę, promocję i sponsorowanie, które nie zostały dotychczas objęte zakazem. Organy takie mogą podjąć decyzję o udostępnieniu, z zastrzeżeniem przepisów prawa krajowego, powyższych danych społeczeństwu i Konferencji Stron, zgodnie z postanowieniami artykułu 21;
 - (e) wprowadzenie powszechnego zakazu lub, w przypadku gdy Strona nie ma możliwości wprowadzenia powszechnego zakazu ze względu na swoją konstytucję lub zasady konstytucyjne, ograniczenie reklamowania i promowania wyrobów tytoniowych oraz sponsorowania przez przemysł tytoniowy w radiu, telewizji, mediach drukowanych oraz w odpowiednich przypadkach, innych mediach, takich jak internet, w ciągu 5 lat; oraz
 - (f) zakaz, lub w przypadku gdy Strona nie ma możliwości wprowadzenia powszechnego zakazu ze względu na swoją konstytucję lub zasady konstytucyjne, ograniczenie sponsorowania przez przemysł tytoniowy międzynarodowych imprez i działań lub uczestniczenia w takich imprezach lub działaniach.
5. Zachęca się Strony do wdrożenia środków wykraczających poza zobowiązania określone w ustępie 4.
6. Strony będą współpracowały w dziedzinie rozwoju technologii i innych środków koniecznych dla wyeliminowania reklamy ponadgranicznej.
7. Stronom, które wprowadziły zakaz prowadzenia pewnych form reklamy i promocji wyrobów tytoniowych lub sponsorowania przez przemysł tytoniowy, przysługuje suwerenne prawo do wprowadzenia zakazu takich form ponadgranicznej reklamy i promocji wyrobów tytoniowych oraz sponsorowania przez przemysł tytoniowy, których zasięg obejmuje terytorium tej Strony oraz do nałożenia kar równorzędnych karom stosowanym w odniesieniu do krajowej reklamy, promocji i sponsorowania, wywodzących się z terytorium tej Strony, zgodnie z jej przepisami krajowymi. Przepisy niniejszego ustępu nie oznaczają poparcia ani zatwierdzenia jakiegokolwiek szczególnej kary.
8. Strony rozważą opracowanie protokołu ustanawiającego odpowiednie środki, które wymagają współpracy międzynarodowej dla wprowadzenia powszechnego zakazu ponadgranicznej reklamy, promocji i sponsorowania.

Artykuł 14

Środki ograniczania popytu dotyczące uzależnienia od tytoniu i zerwania z nałogiem

1. Każda Strona opracuje i będzie rozpowszechniać odpowiednie, ogólne i zintegrowane wytyczne oparte na dowodach naukowych i dobrych praktykach, biorąc pod uwagę warunki i priorytety krajowe oraz podejmie skuteczne środki propagujące zerwanie z nałogiem oraz odpowiednie metody leczenia uzależnienia od tytoniu.
2. W tym celu Strony będą dążyć do:
 - (a) opracowania i wdrażania skutecznych programów mających na celu zachęcanie do zerwania z nałogiem, w takich miejscach jak instytucje edukacyjne, zespoły opieki zdrowotnej, miejsca pracy i środowiska sportowe;

- (b) włączenia diagnostyki i leczenia uzależnienia od tytoniu oraz poradnictwa w zakresie zerwania z nałogiem do krajowych programów, planów i strategii realizowanych, w zależności od przypadku, przy udziale pracowników służby zdrowia lub pracowników opieki społecznej i pracowników socjalnych;
- (c) ustanowienia programów diagnostyki, poradnictwa, zapobiegania i leczenia uzależnienia od tytoniu w zespołach opieki zdrowotnej i ośrodkach rehabilitacyjnych; oraz
- (d) prowadzenia współpracy z innymi Stronami w celu poprawienia dostępności i finansowych możliwości leczenia uzależnienia od tytoniu, łącznie z wyrobami farmaceutycznymi, na mocy artykułu 22. Produkty takie, jak również ich składniki mogą, w zależności od przypadku, obejmować leki, produkty stosowane w celu podawania leków oraz diagnostykę.

CZĘŚĆ IV: ŚRODKI DOTYCZĄCE OGRANICZANIA PODAŻY WYROBÓW TYTONIOWYCH

Artykuł 15

Nielegalny obrót wyrobami tytoniowymi

1. Strony uznają, że usunięcie wszelkich form nielegalnego obrotu wyrobami tytoniowymi, łącznie z przemysłem, nielegalną produkcją i podrabianiem, jak również opracowanie i wprowadzenie w życie przepisów prawa krajowego w tym zakresie, stanowią, obok umów zawieranych na szczeblu subregionalnym, regionalnym i ogólnostanowowym, istotne elementy działań na rzecz ograniczenia użycia tytoniu.
2. Każda Strona przyjmie i wprowadzi w życie skuteczne środki ustawodawcze, wykonawcze, administracyjne lub inne, w celu zapewnienia, że na wszystkich jednostkowych i zbiorczych opakowaniach wyrobów tytoniowych oraz na wszelkich opakowaniach zewnętrznych umieszczone zostały oznaczenia umożliwiające Stronom ustalenie pochodzenia wyrobów tytoniowych oraz umożliwiające, zgodnie z przepisami prawa krajowego i postanowieniami odpowiednich umów dwustronnych lub wielostronnych, Stronom ustalenie punktu, w którym następuje zmiana kierunku obrotu wyrobami tytoniowymi oraz monitorowanie, dokumentowanie i kontrolę przepływu wyrobów tytoniowych oraz ich statusu prawnego. Ponadto, każda Strona:
 - (a) wprowadzi wymóg, by na wszelkich opakowaniach jednostkowych i zbiorczych wyrobów tytoniowych przeznaczonych do sprzedaży detalicznej i hurtowej na jej rynku krajowym znajdował się napis: *“Do sprzedaży wyłącznie w (wpisać państwo, jednostkę podziału terytorialnego, regionalną lub federalną)”* lub, aby były one oznaczone w inny skuteczny sposób wskazujący na miejsce ostatecznego przeznaczenia lub w sposób umożliwiający organom ustalenie, czy wyrób jest przeznaczony do legalnej sprzedaży na rynku krajowym; oraz
 - (b) rozważy, w zależności od przypadku, stworzenie praktycznego systemu obserwacji i śledzenia, który w dodatkowy sposób zabezpieczałby system dystrybucji i wspomagałby prowadzenie czynności dochodzeniowych w zakresie nielegalnego obrotu.
3. Każda Strona wprowadzi wymóg przedstawiania informacji umieszczanych na opakowaniach lub oznaczeniach określonych w ustępie 2 niniejszego artykułu w czytelnej formie i/lub sporządzania ich w głównym języku/głównych językach Strony.

4. Mając na celu wyeliminowanie nielegalnego obrotu wyrobami tytoniowymi, każda Strona:
- (a) będzie monitorować i zbierać dane dotyczące ponadgranicznego obrotu wyrobami tytoniowymi, łącznie z danymi na temat nielegalnego obrotu oraz prowadzić wymianę informacji pomiędzy organami celnymi, podatkowymi i innymi organami, w zależności od przypadku, zgodnie z przepisami prawa krajowego i odpowiednich umów dwustronnych i wielostronnych w tym zakresie;
 - (b) ustanowi lub wzmocni akty prawne, uwzględniające odpowiednie kary i środki zaradcze, w zakresie przeciwdziałania nielegalnemu obrotowi wyrobami tytoniowymi, w tym obrotowi podrobianymi i pochodzącymi z przemytu papierosami;
 - (c) podejmie odpowiednie kroki w celu zapewnienia, że wszelki skonfiskowany sprzęt służący do produkcji, podrobione lub pochodzące z przemytu papierosy i inne wyroby tytoniowe zostaną zniszczone, o ile to możliwe przy użyciu metod przyjaznych środowisku, lub zostaną usunięte zgodnie z przepisami prawa krajowego;
 - (d) przyjmie i wprowadzi w życie środki w zakresie monitorowania, dokumentowania i kontroli przechowywania wyrobów tytoniowych objętych systemem zawieszek celnych lub podatkowych w ramach jej jurysdykcji; oraz
 - (e) przyjmie odpowiednie środki umożliwiające konfiskatę przychodów pochodzących z nielegalnego obrotu wyrobami tytoniowymi.

5. Informacje zebrane na mocy ustępu 4 litera (a) i ustępu 4 litera (d) niniejszego artykułu zostaną, w zależności od przypadku, przedstawione przez Strony w zintegrowanej formie w sprawozdaniach okresowych dla Konferencji Stron, składanych zgodnie z artykułem 21.

6. Strony, w zależności od przypadku i zgodnie z przepisami ich prawa krajowego, będą wspierać współpracę pomiędzy organami krajowymi, jak również pomiędzy zainteresowanymi regionalnymi i międzynarodowymi organizacjami międzyrządowymi w zakresie, w jakim współpraca ta dotyczy czynności śledczych, ścigania i postępowań sądowych, w celu wyeliminowania nielegalnego obrotu wyrobami tytoniowymi. Szczególny nacisk zostaje położony na współpracę w dziedzinie zwalczania nielegalnego obrotu wyrobami tytoniowymi prowadzoną na szczeblu regionalnym i subregionalnym.

7. Każda Strona dążyć będzie do przyjęcia i wdrożenia dodatkowych środków, takich jak między innymi koncesjonowanie, w zależności od przypadku, w celu prowadzenia kontroli i regulacji wytwarzania i dystrybucji wyrobów tytoniowych dla zapobiegania nielegalnemu obrotowi.

Artykuł 16

Sprzedaż wyrobów tytoniowych osobom nieletnim i przez osoby nieletnie

1. Każda Strona przyjmie i wprowadzi w życie, na odpowiednim szczeblu rządowym, skuteczne środki ustawodawcze, wykonawcze, administracyjne lub inne, zakazujące sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom poniżej wieku określonego w przepisach prawa wewnętrznego, prawa krajowego lub osobom poniżej 18 roku życia. Środki takie mogą obejmować:

- (a) wymóg, by wszyscy sprzedawcy wyrobów tytoniowych umieścili w prowadzonym przez siebie punkcie sprzedaży wyraźną i dobrze widoczną informację o zakazie sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom nieletnim lub, w przypadku wątpliwości, wprowadzenie

wymogu, by każda osoba dokonująca zakupu wyrobu tytoniowego przedstawiła odpowiedni dowód potwierdzający osiągnięcie przez nią pełnoletności;

- (b) zakaz sprzedaży wyrobów tytoniowych w sposób umożliwiający ich łatwą dostępność, na przykład na półkach sklepowych;
- (c) zakaz produkcji i sprzedaży słodczy, przekąsek, zabawek lub wszelkich innych przedmiotów przypominających formą wyroby tytoniowe, które przyciągają uwagę osób nieletnich; oraz
- (d) zapewnienie, że automaty sprzedające wyroby tytoniowe, podlegające jej jurysdykcji nie są dostępne dla osób nieletnich i nie promują sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom nieletnim.

2. Każda Strona wprowadzi zakaz lub będzie wspierać wprowadzenie zakazu dystrybucji bezpłatnych wyrobów tytoniowych wśród członków społeczeństwa, a w szczególności wśród osób nieletnich.

3. Każda Strona będzie dążyć do wprowadzenia zakazu sprzedaży papierosów na sztuki lub w opakowaniach zawierających niewielką ilość papierosów, co zwiększa finansowe możliwości nabycia takich wyrobów przez osoby nieletnie.

4. Strony uznają, że mając na celu podniesienie skuteczności środków przeciwdziałania sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom nieletnim, środki takie powinny, w odpowiednich przypadkach, być realizowane w połączeniu z innymi przepisami zawartymi w niniejszej Konwencji.

5. Przy podpisywaniu, ratyfikacji, przyjęciu, zatwierdzeniu lub przystąpieniu do niniejszej Konwencji lub w dowolnym późniejszym terminie Strona może, w postaci wiążącej deklaracji w formie pisemnej, przedstawić swoje zobowiązanie do zakazu wprowadzania, w granicach swojej jurysdykcji, automatów do sprzedaży wyrobów tytoniowych lub, w zależności od przypadku, zobowiązanie do wprowadzenia całkowitego zakazu automatów do sprzedaży wyrobów tytoniowych. Depozytariusz przekaże deklarację złożoną na mocy niniejszego artykułu wszystkim Stronom Konwencji.

6. Każda Strona przyjmie i wprowadzi w życie skuteczne środki ustawodawcze, wykonawcze, administracyjne lub inne, łącznie z karami dla sprzedawców i dystrybutorów, w celu zapewnienia zgodności ze zobowiązaniami zawartymi w ustępach 1-5 niniejszego artykułu.

7. Każda Strona powinna, w zależności od przypadku, przyjąć i wprowadzić w życie skuteczne środki ustawodawcze, wykonawcze, administracyjne lub inne, zakazujące sprzedaży wyrobów tytoniowych przez osoby poniżej wieku określonego w przepisach prawa wewnętrznego, prawa krajowego lub przez osoby poniżej 18 roku życia.

Artykuł 17

Zapewnienie wsparcia dla ekonomicznie uzasadnionych działań alternatywnych

Strony, we wzajemnej współpracy i we współpracy z innymi właściwymi międzynarodowymi i regionalnymi organizacjami międzyrządowymi, będą wspierać, w odpowiednich przypadkach, ekonomicznie uzasadnione alternatywne rozwiązania dla plantatorów tytoniu oraz, w zależności od przypadku, sprzedawców indywidualnych.

CZĘŚĆ V: OCHRONA ŚRODOWISKA

Artykuł 18

Ochrona środowiska i zdrowia ludzi

Strony uzgodniły, że przy wywiązywaniu się ze zobowiązań wynikających z niniejszej Konwencji, odpowiednio uwzględnią kwestie dotyczące ochrony środowiska i zdrowia ludzi w odniesieniu do środowiska, w dziedzinie uprawy i produkcji tytoniu na swoim terytorium.

CZĘŚĆ VI: KWESTIE DOTYCZĄCE ODPOWIEDZIALNOŚCI

Artykuł 19

Odpowiedzialność

1. Dla celów ograniczania użycia tytoniu, Strony są zobowiązane rozważyć podjęcie działań ustawodawczych lub wspieranie obowiązujących przepisów prawa, w koniecznych przypadkach, ukierunkowanych na uregulowanie kwestii dotyczących odpowiedzialności karnej i cywilnej, w odpowiednich przypadkach łącznie z kwestiami dotyczącymi odszkodowań.
2. Zgodnie z postanowieniami artykułu 21, Strony będą współpracować za pośrednictwem Konferencji Stron w zakresie wymiany następujących informacji:
 - (a) informacji na temat następstw zdrowotnych konsumpcji wyrobów tytoniowych oraz narażenia na dym tytoniowy zgodnie z postanowieniami artykułu 20 ustęp 3 litera (a); oraz
 - (b) informacji na temat ustawodawstwa i obowiązujących przepisów prawa, jak również praktyki sądowej w tym zakresie.
3. Strony, w odpowiednich przypadkach i po wzajemnym uzgodnieniu, działając w granicach ustawodawstwa krajowego, polityki i praktyki prawnej oraz stosownych obowiązujących uzgodnień wynikających z traktatów, udziela sobie wzajemnie pomocy w zakresie postępowań sądowych dotyczących odpowiedzialności cywilnej i karnej, zgodnie z postanowieniami niniejszej Konwencji.
4. Konwencja nie wywiera żadnego wpływu ani też w żaden sposób nie ogranicza przysługujących Stronom praw dostępu do sądów innych Stron w przypadkach istnienia takich praw.
5. Konferencja Stron może, o ile to możliwe na wczesnym etapie, z uwzględnieniem prac prowadzonych w ramach odpowiednich forów międzynarodowych, rozważyć kwestie odpowiedzialności, w tym odpowiednie stanowiska międzynarodowe w tych kwestiach oraz odpowiednie środki wsparcia udzielanego Stronom, na prośbę tych Stron, przy podejmowaniu działań ustawodawczych i innych, zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.

CZĘŚĆ VII: WSPÓŁPRACA NAUKOWA I TECHNICZNA ORAZ WYMIANA INFORMACJI

Artykuł 20

Badania, nadzór oraz wymiana informacji

1. Strony będą rozwijać i wspierać krajowe programy badawcze, oraz koordynować programy prowadzone na szczeblu regionalnym i międzynarodowym, w dziedzinie ograniczenia użycia tytoniu. W tym celu Strony będą:

- (a) inicjować i współpracować, bezpośrednio lub za pośrednictwem właściwych międzynarodowych i regionalnych organizacji międzyrządowych i innych organów, w zakresie przeprowadzania badań i ocen naukowych, przy czym podejmując powyższe działania Strony będą wspierać i zachęcać do prowadzenia badań z zakresu determinantów i następstw konsumpcji tytoniu oraz narażenia na dym tytoniowy, jak również badań nad identyfikacją upraw alternatywnych; oraz
- (b) wspierać i rozwijać, za pomocą właściwych międzynarodowych i regionalnych organizacji międzyrządowych i innych organów, działalność szkoleniową i pomoc dla wszystkich podmiotów zaangażowanych w działalność związaną z ograniczaniem użycia tytoniu, łącznie z badaniami, realizacją i ocenami takiej działalności.

2. Strony stworzą, w odpowiednich przypadkach, programy krajowego, regionalnego lub ogólnostanowowego nadzoru nad rozmiarami, modelami, determinantami i następstwami konsumpcji wyrobów tytoniowych oraz narażenia na dym tytoniowy. W tym celu, Strony powinny włączyć powyższe programy do krajowych, regionalnych i ogólnostanowowych programów nadzoru zdrowotnego, aby zapewnić porównywalność danych i możliwość ich analizy odpowiednio na poziomie regionalnym i międzynarodowym.

3. Strony uznają znaczenie pomocy finansowej i technicznej udzielanej przez międzynarodowe i regionalne organizacje międzyrządowe i inne organy. Strony będą dążyć do:

- (a) stopniowego ustanowienia krajowego systemu epidemiologicznego nadzoru konsumpcji wyrobów tytoniowych i powiązanych wskaźników społecznych, ekonomicznych i zdrowotnych;
- (b) współpracy z właściwymi międzynarodowymi i regionalnymi organizacjami międzyrządowymi i innymi organami, w tym z organami rządowymi i pozarządowymi, w zakresie regionalnego i ogólnostanowowego nadzoru i wymiany informacji na temat wskaźników określonych w ustępie 3 litera (a) niniejszego artykułu; oraz
- (c) współpracy ze Światową Organizacją Zdrowia na rzecz opracowania ogólnych wytycznych lub procedur dotyczących określenia, analizy i udostępniania danych z zakresu nadzoru konsumpcji wyrobów tytoniowych.

4. Strony będą wspierać i ułatwiać, z zastrzeżeniem przepisów prawa krajowego, wymianę ogólnie dostępnych informacji naukowych, technicznych, społeczno-ekonomicznych, handlowych oraz prawnych, jak również informacji na temat praktyk stosowanych przez przemysł tytoniowy i na temat uprawy tytoniu, istotnych dla niniejszej Konwencji, przy czym podejmując takie działania, Strony uwzględnią i będą zajmować się szczególnymi potrzebami Stron-krajów rozwijających się oraz Stron, których gospodarki znajdują się w okresie przejściowym. Każda Strona będzie dążyć do:

- (a) stopniowego stworzenia i prowadzenia aktualizowanej bazy danych obejmującej akty prawne i przepisy z zakresu ograniczenia użycia tytoniu oraz, w zależności od przypadku, informacje na temat wprowadzania ich w życie jak również praktyki sądowej w tym zakresie, oraz do współpracy w dziedzinie tworzenia programów na rzecz ograniczenia użycia tytoniu na poziomie regionalnym i ogólnostanowowym;
- (b) stopniowego ustalenia i utrzymania aktualizowanych danych z krajowych programów nadzoru zgodnie z ustępem 3 litera (a) niniejszego artykułu; oraz

- (c) współpracy z właściwymi organizacjami międzynarodowymi w celu stopniowego stworzenia i utrzymania ogólnoswiatowego systemu celem systematycznego gromadzenia i udostępniania informacji na temat produkcji tytoniu, produkcji i działań przemysłu tytoniowego, wywierających wpływ na Konwencję lub krajową działalność z zakresu ograniczenia użycia tytoniu.

5. Strony powinny współpracować w ramach regionalnych i międzynarodowych organizacji międzyrządowych oraz instytucji finansowych i instytucji rozwoju, których są członkami, na rzecz wspierania i zachęcania do przekazywania zasobów technicznych i finansowych na rzecz Sekretariatu w celu udzielenia pomocy Stronom-krajom rozwijającym się i Stronom, których gospodarki znajdują się w okresie przejściowym, w wywiązywaniu się z ich zobowiązań w dziedzinie badań, nadzoru i wymiany informacji.

Artykuł 21 *Sprawozdania i wymiana informacji*

1. Strony będą przedkładać Konferencji Stron, za pośrednictwem Sekretariatu, okresowe sprawozdania na temat wprowadzania w życie postanowień niniejszej Konwencji, które powinny zawierać:

- (a) informacje na temat środków ustawodawczych, wykonawczych, administracyjnych i innych, podejmowanych w celu wprowadzenia w życie niniejszej Konwencji;
- (b) informacje, w odpowiednich przypadkach, na temat wszelkich ograniczeń i barier związanych z wprowadzaniem Konwencji w życie oraz na temat środków podejmowanych w celu pokonania takich barier;
- (c) informacje, w odpowiednich przypadkach, na temat pomocy finansowej i technicznej udzielonej lub otrzymanej w związku z działalnością na rzecz ograniczenia użycia tytoniu;
- (d) informacje na temat nadzoru i badań określonych w artykule 20 oraz
- (e) informacje określone w artykułach 6 ustęp 3, 13 ustęp 2, 13 ustęp 3, 13 ustęp 4 litera d, 15 ustęp 5 oraz 19 ustęp 2.

2. Konferencja Stron określi częstotliwość składania takich sprawozdań przez Strony, jak również ich formę. Każda Strona przedstawi wstępne sprawozdanie w terminie dwóch lat od daty wejścia w życie niniejszej Konwencji w stosunku do danej Strony.

3. Konferencja Stron, na mocy artykułów 22 i 26, rozpatrzy uzgodnienia dotyczące pomocy, przy wywiązywaniu się ze zobowiązań określonych w niniejszym artykule, udzielanej Stronom-krajom rozwijającym się i Stronom, których gospodarki znajdują się w okresie przejściowym, o ile zwrócą się one z taką prośbą.

4. Składanie sprawozdań oraz wymiana informacji na mocy niniejszej Konwencji będzie podlegać przepisom prawa krajowego dotyczącym poufności i prywatności. Strony będą chronić, na mocy wzajemnych uzgodnień, wszelkie informacje poufne będące przedmiotem wymiany.

*Artykuł 22**Współpraca w dziedzinie nauki, techniki i prawa oraz zapewnienie odpowiedniej wiedzy*

1. Strony będą współpracowały, bezpośrednio lub za pośrednictwem właściwych organów międzynarodowych, na rzecz wzmocnienia swoich zdolności do wypełniania zobowiązań wynikających z niniejszej Konwencji, z uwzględnieniem potrzeb Stron-krajów rozwijających się i Stron, których gospodarki znajdują się w okresie przejściowym. W ramach takiej współpracy wspierany będzie transfer wiedzy i technologii z zakresu techniki, nauki i prawa, zgodnie z wzajemnymi uzgodnieniami, w celu określenia i wzmocnienia strategii, planów i programów ograniczenia użycia tytoniu, ukierunkowanych, między innymi, na:

- (a) ułatwienie rozwoju, transferu i zdobywania technologii, wiedzy, umiejętności, zdolności i wiedzy dotyczącej ograniczenia użycia tytoniu;
- (b) zapewnienie wiedzy z zakresu techniki, nauki i prawa oraz innego rodzaju wiedzy w celu ustanowienia i wzmocnienia strategii, planów i programów ograniczania użycia tytoniu, mających na celu wprowadzenie niniejszej Konwencji w życie, między innymi poprzez:
 - (i) udzielanie pomocy, na wniosek, przy tworzeniu silnych podstaw prawnych, jak również programów technicznych, w tym dotyczących zapobiegania rozpoczynaniu palenia, zachęcania do zerwania z nałogiem oraz ochrony przed narażeniem na dym tytoniowy;
 - (ii) udzielanie, w odpowiednich przypadkach, pomocy osobom zatrudnionym w przemyśle tytoniowym przy tworzeniu odpowiednich, ekonomicznie i prawnie uzasadnionych, alternatywnych źródeł utrzymania w ekonomicznie uzasadniony sposób oraz
 - (iii) udzielanie, w odpowiednich przypadkach, pomocy plantatorom tytoniu przy przestawianiu produkcji rolnej na uprawy alternatywne w ekonomicznie uzasadniony sposób;
- (c) udzielanie wsparcia na rzecz odpowiednich działań szkoleniowych lub programów uwrażliwiających dla odpowiedniego personelu, zgodnie z postanowieniami artykułu 12;
- (d) zapewnienie, w odpowiednich przypadkach, koniecznych materiałów, sprzętu i zasobów jak również wsparcia logistycznego dla strategii, planów i programów ograniczenia użycia tytoniu;
- (e) wskazanie metod ograniczenia użycia tytoniu łącznie z wszechstronnymi metodami leczenia uzależnienia od nikotyny; oraz
- (f) wspieranie, w odpowiednich przypadkach, badań w celu podniesienia finansowych możliwości korzystania z wszechstronnego leczenia uzależnienia od nikotyny.

2. Konferencja Stron będzie wspierać i ułatwiać transfer wiedzy technicznej, naukowej i prawnej przy finansowym wsparciu zapewnionym na mocy artykułu 26.

CZĘŚĆ VIII: UZGODNIENIA INSTYTUCJONALNE I ZASOBY FINANSOWE**Artykuł 23**
Konferencja Stron

1. Niniejszym zostaje ustanowiona Konferencja Stron. Światowa Organizacja Zdrowia zwoła pierwszą sesję Konferencji nie później niż w terminie jednego roku od wejścia w życie niniejszej Konwencji. Podczas pierwszej sesji Konferencja ustali miejsce i terminy kolejnych regularnych sesji.
2. Sesje nadzwyczajne Konferencji Stron będą odbywać się w terminach, jakie Konferencja uzna za konieczne, lub na pisemny wniosek Strony, pod warunkiem, że w terminie 6 miesięcy od zawiadomienia Stron przez sekretariat Konwencji o takim wniosku, uzyska on poparcie przynajmniej jednej trzeciej Stron.
3. Podczas pierwszej sesji, Konferencja Stron przyjmie w drodze konsensusu swój regulamin.
4. Konferencja Stron przyjmie w drodze konsensusu zasady finansowe dotyczące funkcjonowania Konferencji Stron, jak również zasady regulujące finansowanie wszelkich organów pomocniczych, jakie może ustanowić oraz zasady finansowe dotyczące funkcjonowania sekretariatu. Podczas każdej sesji zwyczajnej, Konferencja Stron przyjmie budżet na okres obrachunkowy trwający aż do kolejnej sesji zwyczajnej.
5. Konferencja Stron będzie prowadzić systematyczną kontrolę realizacji postanowień Konwencji i podejmować decyzje konieczne dla skutecznej jej realizacji oraz może przyjmować protokoły, załączniki i poprawki do Konwencji, zgodnie z artykułami 28, 29 i 33. W tym celu Konferencja Stron będzie:
 - (a) wspierać i ułatwiać wymianę informacji zgodnie z postanowieniami artykułów 20 i 21;
 - (b) wspierać i kierować tworzeniem i okresowym udoskonalaniem porównywalnych metod prowadzenia badań i zbierania danych, stanowiących uzupełnienie metod przewidzianych w artykule 20 i mających znaczenie dla wprowadzania niniejszej Konwencji w życie;
 - (c) wspierać, w odpowiednich przypadkach, rozwój, realizację i ocenę strategii, planów i programów, jak również polityk, przepisów ustawodawczych i innych środków;
 - (d) rozpatrywać sprawozdania przedkładane przez Strony zgodnie z postanowieniami artykułu 21 i przyjmować regularne sprawozdania dotyczące wprowadzania Konwencji w życie;
 - (e) wspierać i ułatwiać mobilizację zasobów finansowych przeznaczonych na wprowadzanie Konwencji w życie zgodnie z postanowieniami artykułu 26;
 - (f) ustanawiać organy pomocnicze konieczne dla osiągnięcia celu Konwencji;
 - (g) zwracać się z prośbą, w odpowiednich przypadkach, do właściwych i zainteresowanych organizacji i organów systemu Narodów Zjednoczonych oraz innych międzynarodowych i regionalnych organizacji międzyrządowych i pozarządowych o świadczenie usług, współpracę i udzielenie informacji, co będzie stanowiło środek służący do bardziej skutecznego wprowadzania niniejszej Konwencji w życie;
 - (h) rozważać podjęcie innych działań, w zależności od przypadku, na rzecz osiągnięcia celu niniejszej Konwencji w świetle doświadczeń zdobytych w toku wprowadzania jej w życie.

6. Konferencja Stron ustali kryteria dla udziału obserwatorów w jej obradach.

Artykuł 24
Sekretariat

1. Konferencja Stron wyznaczy stały sekretariat i przygotowuje jego funkcjonowanie. Konferencja Stron postara się to zrobić podczas swojej pierwszej sesji.
2. Do momentu wyznaczenia i ustanowienia stałego sekretariatu, zadania sekretariatu określone w niniejszej Konwencji realizować będzie Światowa Organizacja Zdrowia.
3. Zadania sekretariatu obejmować będą:
 - (a) organizację sesji Konferencji Stron i jej organów pomocniczych oraz zapewnienie im niezbędnej obsługi;
 - (b) przekazywanie sprawozdań otrzymywanych na mocy niniejszej Konwencji;
 - (c) udzielanie wsparcia Stronom, szczególnie Stronom-krajom rozwijającym się i Stronom, których gospodarki znajdują się w okresie przejściowym, w zbieraniu i przekazywaniu informacji wymaganych na mocy postanowień niniejszej Konwencji, o ile zwrócą się one z taką prośbą;
 - (d) sporządzanie sprawozdań z własnej działalności określonej w niniejszej Konwencji pod kierunkiem Konferencji Stron i przedkładanie ich Konferencji Stron;
 - (e) zapewnianie, pod kierunkiem Konferencji Stron, koniecznej koordynacji z właściwymi międzynarodowymi i regionalnymi organizacjami międzyrządowymi i innymi organami;
 - (f) podejmowanie, pod kierunkiem Konferencji Stron, ustaleń administracyjnych lub umownych niezbędnych dla skutecznego pełnienia funkcji sekretariatu; oraz
 - (g) wykonywanie innych zadań sekretariatu określonych w Konwencji lub w jej protokołach i innych zadań określonych przez Konferencję Stron.

Artykuł 25

Stosunki pomiędzy Konferencją Stron a organizacjami międzyrządowymi

Mając na celu zapewnienie technicznej i finansowej współpracy na rzecz osiągnięcia celu niniejszej Konwencji, Konferencja Stron może poprosić o współpracę właściwe międzynarodowe i regionalne organizacje międzyrządowe, w tym także instytucje finansowe i instytucje rozwoju.

Artykuł 26

Środki finansowe

1. Strony uznają istotną rolę, jaką dla osiągnięcia celu niniejszej Konwencji odgrywają środki finansowe.
2. Każda Strona będzie udzielać finansowego wsparcia na rzecz własnych krajowych działań ukierunkowanych na osiągnięcie celu niniejszej Konwencji, zgodnie z krajowymi planami, priorytetami i programami tej Strony.

3. Strony będą propagować, w odpowiednich przypadkach, wykorzystywanie dwustronnych, regionalnych, subregionalnych i innych wielostronnych kanałów, w celu zapewnienia środków finansowych na rozwój i wzmocnienie wielosektorowych powszechnych programów ograniczenia użycia tytoniu w krajach rozwijających się, będących Stronami niniejszej Konwencji i w przypadku Stron, których gospodarki znajdują się w okresie przejściowym. W związku z tym należy uwzględnić i wspierać ekonomicznie uzasadnione alternatywne metody produkcji tytoniu, łącznie ze zróżnicowaniem upraw, w strategiach zrównoważonego rozwoju opracowywanych na poziomie krajowym.

4. Strony reprezentowane w odpowiednich regionalnych i międzynarodowych organizacjach międzyrządowych oraz instytucje finansowe i instytucje rozwoju będą zachęcać te organizacje do udzielenia wsparcia finansowego na rzecz Stron-krajów rozwijających się i Stron, których gospodarki znajdują się w okresie przejściowym, mając na celu pomaganie tym Stronom w wywiązywaniu się ze zobowiązań określonych w niniejszej Konwencji, bez ograniczenia praw udziału w tych organizacjach.

5. Strony uzgadniają, że:

- (a) w celu udzielania pomocy Stronom w wywiązywaniu się z ich zobowiązań określonych w niniejszej Konwencji, należy zmobilizować i wykorzystywać, dla dobra wszystkich Stron, w szczególności Stron-krajów rozwijających się i Stron, których gospodarki znajdują się w okresie przejściowym, wszelkie odpowiednie, potencjalne i istniejące zasoby finansowe, techniczne lub inne, zarówno publiczne jak i prywatne, dostępne w ramach działalności na rzecz ograniczenia użycia tytoniu;
- (b) Sekretariat będzie doradzał Stronom-krajom rozwijającym się i Stronom, których gospodarki znajdują się w okresie przejściowym, na ich prośbę, w sprawie dostępnych źródeł finansowania mających na celu ułatwienie wywiązania się przez te Strony ze zobowiązań określonych w niniejszej Konwencji;
- (c) w trakcie pierwszej sesji Konferencja Stron dokona przeglądu istniejących i potencjalnych źródeł i mechanizmów pomocy w oparciu o badanie przeprowadzone przez Sekretariat oraz na podstawie innych istotnych informacji oraz ustali, czy źródła te i mechanizmy są odpowiednie; oraz
- (d) Konferencja Stron uwzględni wyniki tego przeglądu przy określaniu konieczności umocnienia istniejących mechanizmów lub ustanowienia dobrowolnego funduszu ogólnoświatowego bądź innych mechanizmów finansowych, umożliwiających kierowanie, zgodnie z potrzebami, dodatkowych środków finansowych do Stron-krajów rozwijających się i Stron, których gospodarki znajdują się w okresie przejściowym, w celu udzielenia im pomocy w realizacji niniejszej Konwencji.

CZĘŚĆ IX: ROZSTRZYGANIE SPORÓW

Artykuł 27

Rozstrzyganie sporów

1. W przypadku sporu pomiędzy dwiema lub większą liczbą Stron, dotyczącego interpretacji lub stosowania niniejszej Konwencji, zainteresowane Strony będą dążyć, za pośrednictwem kanałów dyplomatycznych, do rozwiązania sporu w drodze negocjacji lub w jakikolwiek inny wybrany przez siebie pokojowy sposób, w tym poprzez pośrednictwo, mediacje lub postępowanie rozjemcze. Brak możliwości

rozstrzygnięcia sporu w drodze pośrednictwa, mediacji lub postępowania rozjemczego nie zwalnia stron sporu z obowiązku podejmowania dalszych prób jego rozstrzygnięcia.

2. Przy ratyfikacji, przyjęciu, zatwierdzeniu, formalnym potwierdzeniu lub przystąpieniu do Konwencji albo w dowolnym późniejszym terminie, Państwo lub regionalna organizacja integracji gospodarczej może oświadczyć w piśmie przekazanym Depozytariuszowi, że w razie sporu nierozstrzygniętego zgodnie z postanowieniami ustępu 1 niniejszego artykułu, uznaje za obowiązkowy arbitraż *ad hoc* zgodnie z procedurami przyjętymi przez Konferencję Stron w drodze konsensusu.

3. Postanowienia niniejszego artykułu stosuje się do wszelkich protokołów wiążących wobec Stron danego protokołu, o ile protokoły takie nie stanowią inaczej.

CZĘŚĆ X: ZMIANY KONWENCJI

Artykuł 28 *Poprawki do Konwencji*

1. Strony mogą proponować poprawki do Konwencji. Poprawki takie rozpatruje Konferencja Stron.
2. Poprawki do Konwencji przyjmuje Konferencja Stron. Tekst proponowanej poprawki do Konwencji zostaje podany do wiadomości Stron przez sekretariat przynajmniej na sześć miesięcy przed sesją, na której zaproponowano jej przyjęcie. Sekretariat przekazuje również proponowane poprawki sygnatariuszom Konwencji oraz do wiadomości Depozytariusza.
3. Strony podejmą wszelkie wysiłki na rzecz osiągnięcia porozumienia w sprawie każdej proponowanej poprawki do Konwencji w drodze konsensusu. W przypadku wyczerpania wszelkich możliwości osiągnięcia konsensusu i nieosiągnięcia porozumienia, poprawka zostaje ostatecznie przyjęta w głosowaniu większością trzech czwartych głosów Stron obecnych i głosujących na sesji. W rozumieniu niniejszego artykułu, „Strony obecne i głosujące” oznacza Strony obecne i oddające głos za lub przeciw. Sekretariat przekaże każdą przyjętą poprawkę do wiadomości Depozytariusza, który roześle ją wszystkim Stronom do akceptacji.
4. Dokumenty przyjęcia poprawki będą składane Depozytariuszowi. Poprawka przyjęta zgodnie z ustępem 3 niniejszego artykułu wejdzie w życie dla tych Stron, które ją przyjęły, dziewięćdziesiątego dnia od daty otrzymania przez Depozytariusza dokumentu przyjęcia od co najmniej dwóch trzecich Stron Konwencji.
5. Poprawka wejdzie w życie, dla każdej innej Strony, dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia Depozytariuszowi dokumentu przyjęcia danej poprawki przez tę Stronę.

Artykuł 29 *Przyjęcie załączników i poprawki do załączników do niniejszej Konwencji*

1. Proponowanie, przyjmowanie i wejście w życie załączników i poprawek do załączników do niniejszej Konwencji następuje zgodnie z procedurą określoną w artykule 28.
2. Załączniki do niniejszej Konwencji stanowią jej integralną część oraz, o ile nie zostanie w wyraźny sposób określone inaczej, powołanie się na niniejszą Konwencję stanowi jednocześnie powołanie się na wszelkie załączniki do Konwencji.

3. Załącznikami są wyłącznie wykazy, formularze i wszelkiego rodzaju materiały opisowe dotyczące kwestii proceduralnych, naukowych, technicznych lub administracyjnych.

CZĘŚĆ XI: POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 30 ***Zastrzeżenia***

Nie można składać zastrzeżeń do niniejszej Konwencji.

Artykuł 31 ***Wypowiedzenie***

1. W dowolnym terminie po upływie dwóch lat od daty wejścia niniejszej Konwencji w życie w odniesieniu do danej Strony, Strona ta może dokonać wypowiedzenia Konwencji w drodze złożenia Depozytariuszowi pisemnego zawiadomienia.
2. Wypowiedzenie takie nabiera mocy obowiązującej po upływie 1 roku od daty otrzymania przez Depozytariusza zawiadomienia o wypowiedzeniu lub w innym późniejszym terminie określonym w zawiadomieniu o wypowiedzeniu.
3. Strona, która wypowiada Konwencję, zostaje także uznana za wypowiadającą wszelkie protokoły, których jest Stroną.

Artykuł 32 ***Prawo do głosowania***

1. Każda ze Stron niniejszej Konwencji dysponuje jednym głosem, z wyjątkiem przewidzianym w ustępie 2 niniejszego artykułu.
2. Regionalne organizacje integracji gospodarczej w sprawach podlegających ich kompetencji rozporządzają prawem do głosowania z liczbą głosów równą liczbie Państw Członkowskich będących Stronami Konwencji. Organizacja taka nie będzie wykorzystywać swego prawa do głosowania, jeśli którekolwiek z jej Państw Członkowskich wykorzysta swe prawo do głosowania i odwrotnie.

Artykuł 33 ***Protokoły***

1. Każda ze Stron może zaproponować protokoły. Propozycje takie są rozpatrywane przez Konferencję Stron.
2. Konferencja Stron może przyjmować protokoły do niniejszej Konwencji. Przyjmując protokoły należy podjąć wszelkie działania zmierzające do osiągnięcia konsensusu. W przypadku wyczerpania wszelkich możliwości osiągnięcia konsensusu i niedojścia do porozumienia, protokół zostaje ostatecznie przyjęty w głosowaniu większością trzech czwartych głosów Stron obecnych i głosujących na sesji. W rozumieniu niniejszego artykułu, „Strony obecne i głosujące” oznacza Strony obecne i oddające głos za lub przeciw.
3. Tekst każdego proponowanego protokołu zostaje przekazany Stronom przez sekretariat przynajmniej na sześć miesięcy przed sesją, podczas której proponowane jest jego przyjęcie.

4. Stronami protokołu mogą zostać jedynie Strony niniejszej Konwencji.
5. Protokół do Konwencji ma moc wiążącą wyłącznie w stosunku do stron danego protokołu. Tylko Strony protokołu mogą podejmować decyzje w sprawach dotyczących wyłącznie danego protokołu.
6. W protokole zostają określone wymogi dotyczące jego wejścia w życie.

Artykuł 34
Podpisanie

Niniejsza Konwencja pozostaje otwarta do podpisu przez wszystkie Państwa Członkowskie Światowej Organizacji Zdrowia oraz państwa niebędące członkami Światowej Organizacji Zdrowia ale będące Członkami Organizacji Narodów Zjednoczonych, jak również przez regionalne organizacje integracji gospodarczej w siedzibie Światowej Organizacji Zdrowia w Genewie w terminie od 16 czerwca 2003 roku do 22 czerwca 2003 roku, a następnie w siedzibie Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku w terminie od 30 czerwca 2003 roku do 29 czerwca 2004.

Artykuł 35
Ratyfikacja, przyjęcie, zatwierdzenie, formalne potwierdzenie lub przystąpienie

1. Niniejsza Konwencja podlega ratyfikacji, przyjęciu, zatwierdzeniu lub przystąpieniu przez Państwa i formalnemu potwierdzeniu lub przyjęciu przez regionalne organizacje integracji gospodarczej. Konwencja pozostanie otwarta do przystąpienia od dnia następującego po dacie zamknięcia Konwencji do podpisu. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia, zatwierdzenia, formalnego potwierdzenia lub przystąpienia zostaną złożone Depozytariuszowi.
2. Każda regionalna organizacja integracji gospodarczej, która staje się Stroną Konwencji, w sytuacji, gdy żadne z jej Państw Członkowskich nie jest Stroną Konwencji, pozostaje związana wszystkimi zobowiązaniami określonymi w Konwencji. W przypadku takich organizacji, których jedno lub więcej niż jedno Państwo Członkowskie jest Stroną Konwencji, organizacja taka i jej Państwa Członkowskie decydują o swej odpowiedzialności za wypełnianie zobowiązań określonych w Konwencji. W takich przypadkach organizacja i jej Państwa Członkowskie nie są uprawnione do równoczesnego korzystania z praw wynikających z Konwencji.
3. W dokumentach dotyczących formalnego potwierdzenia lub w dokumentach przystąpienia, regionalne organizacje integracji gospodarczej deklarują zakres swych kompetencji odnośnie do spraw, które reguluje Konwencja. Organizacje te poinformują również Depozytariusza, który z kolei zawiadomi Strony o każdej istotnej zmianie zakresu ich kompetencji.

Artykuł 36
Wejście w życie

1. Konwencja wchodzi w życie dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia u Depozytariusza czterdziestego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia, formalnego potwierdzenia lub przystąpienia.
2. Dla każdego Państwa, które ratyfikuje, przyjmuje, zatwierdza Konwencję lub do niej przystępuje, po spełnieniu warunków określonych w ustępie 1 niniejszego artykułu dotyczących wejścia w życie, Konwencja wchodzi w życie dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia przez to państwo dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.

3. Dla każdej regionalnej organizacji integracji gospodarczej, która składa dokument formalnego potwierdzenia lub przystąpienia, po spełnieniu warunków określonych w ustępie 1 niniejszego artykułu dotyczących wejścia w życie, Konwencja wchodzi w życie dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia przez taką organizację dokumentu formalnego potwierdzenia lub przystąpienia.

4. Dla celów niniejszego artykułu, żaden dokument złożony przez regionalną organizację integracji gospodarczej nie będzie uważany za dodatkowy w stosunku do dokumentów złożonych przez Państwa Członkowskie tej organizacji.

Artykuł 37
Depozytariusz

Depozytariuszem Konwencji, poprawek, protokołów oraz załączników do Konwencji przyjętych zgodnie z artykułami 28, 29 i 33 jest Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 38
Teksty autentyczne

Oryginał niniejszej Konwencji, której teksty w językach arabskim, chińskim, angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim są jednakowo autentyczne, zostaje złożony u Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych.

NA DOWÓD CZEGO niżej podpisani, będąc należycie do tego upoważnieni, podpisali niniejszą Konwencję.

SPORZĄDZONO w Genewie, dnia dwudziestego pierwszego maja dwa tysiące trzeciego roku.

De reproduit van de oorspronkelijke tekst

p.o. ZASTĘPCY DYREKTORA
Departamentu Integracji Europejskiej
i Współpracy z Zagranicą

Teresa Bondarewicz

World Health Organization
Geneva, Switzerland

**WHO FRAMEWORK CONVENTION
ON TOBACCO CONTROL**

World Health Organization

WHO Framework Convention on Tobacco Control

Preamble

The Parties to this Convention,

Determined to give priority to their right to protect public health,

Recognizing that the spread of the tobacco epidemic is a global problem with serious consequences for public health that calls for the widest possible international cooperation and the participation of all countries in an effective, appropriate and comprehensive international response,

Reflecting the concern of the international community about the devastating worldwide health, social, economic and environmental consequences of tobacco consumption and exposure to tobacco smoke,

Seriously concerned about the increase in the worldwide consumption and production of cigarettes and other tobacco products, particularly in developing countries, as well as about the burden this places on families, on the poor, and on national health systems,

Recognizing that scientific evidence has unequivocally established that tobacco consumption and exposure to tobacco smoke cause death, disease and disability, and that there is a time lag between the exposure to smoking and the other uses of tobacco products and the onset of tobacco-related diseases,

Recognizing also that cigarettes and some other products containing tobacco are highly engineered so as to create and maintain dependence, and that many of the compounds they contain and the smoke they produce are pharmacologically active, toxic, mutagenic and carcinogenic, and that tobacco dependence is separately classified as a disorder in major international classifications of diseases,

Acknowledging that there is clear scientific evidence that prenatal exposure to tobacco smoke causes adverse health and developmental conditions for children,

Deeply concerned about the escalation in smoking and other forms of tobacco consumption by children and adolescents worldwide, particularly smoking at increasingly early ages,

Alarmed by the increase in smoking and other forms of tobacco consumption by women and young girls worldwide and keeping in mind the need for full participation of women at all levels of policy-making and implementation and the need for gender-specific tobacco control strategies,

WHO Framework Convention on Tobacco Control

Deeply concerned about the high levels of smoking and other forms of tobacco consumption by indigenous peoples,

Seriously concerned about the impact of all forms of advertising, promotion and sponsorship aimed at encouraging the use of tobacco products,

Recognizing that cooperative action is necessary to eliminate all forms of illicit trade in cigarettes and other tobacco products, including smuggling, illicit manufacturing and counterfeiting,

Acknowledging that tobacco control at all levels and particularly in developing countries and in countries with economies in transition requires sufficient financial and technical resources commensurate with the current and projected need for tobacco control activities,

Recognizing the need to develop appropriate mechanisms to address the long-term social and economic implications of successful tobacco demand reduction strategies,

Mindful of the social and economic difficulties that tobacco control programmes may engender in the medium and long term in some developing countries and countries with economies in transition, and recognizing their need for technical and financial assistance in the context of nationally developed strategies for sustainable development,

Conscious of the valuable work being conducted by many States on tobacco control and commending the leadership of the World Health Organization as well as the efforts of other organizations and bodies of the United Nations system and other international and regional intergovernmental organizations in developing measures on tobacco control,

Emphasizing the special contribution of nongovernmental organizations and other members of civil society not affiliated with the tobacco industry, including health professional bodies, women's, youth, environmental and consumer groups, and academic and health care institutions, to tobacco control efforts nationally and internationally and the vital importance of their participation in national and international tobacco control efforts,

Recognizing the need to be alert to any efforts by the tobacco industry to undermine or subvert tobacco control efforts and the need to be informed of activities of the tobacco industry that have a negative impact on tobacco control efforts,

Recalling Article 12 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, adopted by the United Nations General Assembly on 16 December 1966, which states that it is the right of everyone to the enjoyment of the highest attainable standard of physical and mental health,

WHO Framework Convention on Tobacco Control

Recalling also the preamble to the Constitution of the World Health Organization, which states that the enjoyment of the highest attainable standard of health is one of the fundamental rights of every human being without distinction of race, religion, political belief, economic or social condition,

Determined to promote measures of tobacco control based on current and relevant scientific, technical and economic considerations,

Recalling that the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, adopted by the United Nations General Assembly on 18 December 1979, provides that States Parties to that Convention shall take appropriate measures to eliminate discrimination against women in the field of health care,

Recalling further that the Convention on the Rights of the Child, adopted by the United Nations General Assembly on 20 November 1989, provides that States Parties to that Convention recognize the right of the child to the enjoyment of the highest attainable standard of health,

Have agreed, as follows:

WHO Framework Convention on Tobacco Control

PART I: INTRODUCTION***Article 1******Use of terms***

For the purposes of this Convention:

- (a) “illicit trade” means any practice or conduct prohibited by law and which relates to production, shipment, receipt, possession, distribution, sale or purchase including any practice or conduct intended to facilitate such activity;
- (b) “regional economic integration organization” means an organization that is composed of several sovereign states, and to which its Member States have transferred competence over a range of matters, including the authority to make decisions binding on its Member States in respect of those matters;¹
- (c) “tobacco advertising and promotion” means any form of commercial communication, recommendation or action with the aim, effect or likely effect of promoting a tobacco product or tobacco use either directly or indirectly;
- (d) “tobacco control” means a range of supply, demand and harm reduction strategies that aim to improve the health of a population by eliminating or reducing their consumption of tobacco products and exposure to tobacco smoke;
- (e) “tobacco industry” means tobacco manufacturers, wholesale distributors and importers of tobacco products;
- (f) “tobacco products” means products entirely or partly made of the leaf tobacco as raw material which are manufactured to be used for smoking, sucking, chewing or snuffing;
- (g) “tobacco sponsorship” means any form of contribution to any event, activity or individual with the aim, effect or likely effect of promoting a tobacco product or tobacco use either directly or indirectly;

¹ Where appropriate, national will refer equally to regional economic integration organizations.

WHO Framework Convention on Tobacco Control

Article 2***Relationship between this Convention and other agreements and legal instruments***

1. In order to better protect human health, Parties are encouraged to implement measures beyond those required by this Convention and its protocols, and nothing in these instruments shall prevent a Party from imposing stricter requirements that are consistent with their provisions and are in accordance with international law.
2. The provisions of the Convention and its protocols shall in no way affect the right of Parties to enter into bilateral or multilateral agreements, including regional or subregional agreements, on issues relevant or additional to the Convention and its protocols, provided that such agreements are compatible with their obligations under the Convention and its protocols. The Parties concerned shall communicate such agreements to the Conference of the Parties through the Secretariat.

PART II: OBJECTIVE, GUIDING PRINCIPLES AND GENERAL OBLIGATIONS**Article 3*****Objective***

The objective of this Convention and its protocols is to protect present and future generations from the devastating health, social, environmental and economic consequences of tobacco consumption and exposure to tobacco smoke by providing a framework for tobacco control measures to be implemented by the Parties at the national, regional and international levels in order to reduce continually and substantially the prevalence of tobacco use and exposure to tobacco smoke.

Article 4***Guiding principles***

To achieve the objective of this Convention and its protocols and to implement its provisions, the Parties shall be guided, *inter alia*, by the principles set out below:

1. Every person should be informed of the health consequences, addictive nature and mortal threat posed by tobacco consumption and exposure to tobacco smoke and effective legislative, executive, administrative or other measures should be contemplated at the appropriate governmental level to protect all persons from exposure to tobacco smoke.

WHO Framework Convention on Tobacco Control

2. Strong political commitment is necessary to develop and support, at the national, regional and international levels, comprehensive multisectoral measures and coordinated responses, taking into consideration:

- (a) the need to take measures to protect all persons from exposure to tobacco smoke;
- (b) the need to take measures to prevent the initiation, to promote and support cessation, and to decrease the consumption of tobacco products in any form;
- (c) the need to take measures to promote the participation of indigenous individuals and communities in the development, implementation and evaluation of tobacco control programmes that are socially and culturally appropriate to their needs and perspectives; and
- (d) the need to take measures to address gender-specific risks when developing tobacco control strategies.

3. International cooperation, particularly transfer of technology, knowledge and financial assistance and provision of related expertise, to establish and implement effective tobacco control programmes, taking into consideration local culture, as well as social, economic, political and legal factors, is an important part of the Convention.

4. Comprehensive multisectoral measures and responses to reduce consumption of all tobacco products at the national, regional and international levels are essential so as to prevent, in accordance with public health principles, the incidence of diseases, premature disability and mortality due to tobacco consumption and exposure to tobacco smoke.

5. Issues relating to liability, as determined by each Party within its jurisdiction, are an important part of comprehensive tobacco control.

6. The importance of technical and financial assistance to aid the economic transition of tobacco growers and workers whose livelihoods are seriously affected as a consequence of tobacco control programmes in developing country Parties, as well as Parties with economies in transition, should be recognized and addressed in the context of nationally developed strategies for sustainable development.

7. The participation of civil society is essential in achieving the objective of the Convention and its protocols.

WHO Framework Convention on Tobacco Control

Article 5
General obligations

1. Each Party shall develop, implement, periodically update and review comprehensive multisectoral national tobacco control strategies, plans and programmes in accordance with this Convention and the protocols to which it is a Party.
2. Towards this end, each Party shall, in accordance with its capabilities:
 - (a) establish or reinforce and finance a national coordinating mechanism or focal points for tobacco control; and
 - (b) adopt and implement effective legislative, executive, administrative and/or other measures and cooperate, as appropriate, with other Parties in developing appropriate policies for preventing and reducing tobacco consumption, nicotine addiction and exposure to tobacco smoke.
3. In setting and implementing their public health policies with respect to tobacco control, Parties shall act to protect these policies from commercial and other vested interests of the tobacco industry in accordance with national law.
4. The Parties shall cooperate in the formulation of proposed measures, procedures and guidelines for the implementation of the Convention and the protocols to which they are Parties.
5. The Parties shall cooperate, as appropriate, with competent international and regional intergovernmental organizations and other bodies to achieve the objectives of the Convention and the protocols to which they are Parties.
6. The Parties shall, within means and resources at their disposal, cooperate to raise financial resources for effective implementation of the Convention through bilateral and multilateral funding mechanisms.

**PART III: MEASURES RELATING TO THE REDUCTION
OF DEMAND FOR TOBACCO****Article 6**
Price and tax measures to reduce the demand for tobacco

1. The Parties recognize that price and tax measures are an effective and important means of reducing tobacco consumption by various segments of the population, in particular young persons.

WHO Framework Convention on Tobacco Control

2. Without prejudice to the sovereign right of the Parties to determine and establish their taxation policies, each Party should take account of its national health objectives concerning tobacco control and adopt or maintain, as appropriate, measures which may include:

- (a) implementing tax policies and, where appropriate, price policies, on tobacco products so as to contribute to the health objectives aimed at reducing tobacco consumption; and
- (b) prohibiting or restricting, as appropriate, sales to and/or importations by international travellers of tax- and duty-free tobacco products.

3. The Parties shall provide rates of taxation for tobacco products and trends in tobacco consumption in their periodic reports to the Conference of the Parties, in accordance with Article 21.

Article 7*Non-price measures to reduce the demand for tobacco*

The Parties recognize that comprehensive non-price measures are an effective and important means of reducing tobacco consumption. Each Party shall adopt and implement effective legislative, executive, administrative or other measures necessary to implement its obligations pursuant to Articles 8 to 13 and shall cooperate, as appropriate, with each other directly or through competent international bodies with a view to their implementation. The Conference of the Parties shall propose appropriate guidelines for the implementation of the provisions of these Articles.

Article 8*Protection from exposure to tobacco smoke*

1. Parties recognize that scientific evidence has unequivocally established that exposure to tobacco smoke causes death, disease and disability.
2. Each Party shall adopt and implement in areas of existing national jurisdiction as determined by national law and actively promote at other jurisdictional levels the adoption and implementation of effective legislative, executive, administrative and/or other measures, providing for protection from exposure to tobacco smoke in indoor workplaces, public transport, indoor public places and, as appropriate, other public places.

WHO Framework Convention on Tobacco Control

Article 9***Regulation of the contents of tobacco products***

The Conference of the Parties, in consultation with competent international bodies, shall propose guidelines for testing and measuring the contents and emissions of tobacco products, and for the regulation of these contents and emissions. Each Party shall, where approved by competent national authorities, adopt and implement effective legislative, executive and administrative or other measures for such testing and measuring, and for such regulation.

Article 10***Regulation of tobacco product disclosures***

Each Party shall, in accordance with its national law, adopt and implement effective legislative, executive, administrative or other measures requiring manufacturers and importers of tobacco products to disclose to governmental authorities information about the contents and emissions of tobacco products. Each Party shall further adopt and implement effective measures for public disclosure of information about the toxic constituents of the tobacco products and the emissions that they may produce.

Article 11***Packaging and labelling of tobacco products***

1. Each Party shall, within a period of three years after entry into force of this Convention for that Party, adopt and implement, in accordance with its national law, effective measures to ensure that:

(a) tobacco product packaging and labelling do not promote a tobacco product by any means that are false, misleading, deceptive or likely to create an erroneous impression about its characteristics, health effects, hazards or emissions, including any term, descriptor, trademark, figurative or any other sign that directly or indirectly creates the false impression that a particular tobacco product is less harmful than other tobacco products. These may include terms such as “low tar”, “light”, “ultra-light”, or “mild”; and

(b) each unit packet and package of tobacco products and any outside packaging and labelling of such products also carry health warnings describing the harmful effects of tobacco use, and may include other appropriate messages. These warnings and messages:

(i) shall be approved by the competent national authority,

WHO Framework Convention on Tobacco Control

- (ii) shall be rotating,
 - (iii) shall be large, clear, visible and legible,
 - (iv) should be 50% or more of the principal display areas but shall be no less than 30% of the principal display areas,
 - (v) may be in the form of or include pictures or pictograms.
2. Each unit packet and package of tobacco products and any outside packaging and labelling of such products shall, in addition to the warnings specified in paragraph 1(b) of this Article, contain information on relevant constituents and emissions of tobacco products as defined by national authorities.
3. Each Party shall require that the warnings and other textual information specified in paragraphs 1(b) and paragraph 2 of this Article will appear on each unit packet and package of tobacco products and any outside packaging and labelling of such products in its principal language or languages.
4. For the purposes of this Article, the term “outside packaging and labelling” in relation to tobacco products applies to any packaging and labelling used in the retail sale of the product.

Article 12*Education, communication, training and public awareness*

Each Party shall promote and strengthen public awareness of tobacco control issues, using all available communication tools, as appropriate. Towards this end, each Party shall adopt and implement effective legislative, executive, administrative or other measures to promote:

- (a) broad access to effective and comprehensive educational and public awareness programmes on the health risks including the addictive characteristics of tobacco consumption and exposure to tobacco smoke;
- (b) public awareness about the health risks of tobacco consumption and exposure to tobacco smoke, and about the benefits of the cessation of tobacco use and tobacco-free lifestyles as specified in Article 14.2;
- (c) public access, in accordance with national law, to a wide range of information on the tobacco industry as relevant to the objective of this Convention;

WHO Framework Convention on Tobacco Control

- (d) effective and appropriate training or sensitization and awareness programmes on tobacco control addressed to persons such as health workers, community workers, social workers, media professionals, educators, decision-makers, administrators and other concerned persons;
- (e) awareness and participation of public and private agencies and nongovernmental organizations not affiliated with the tobacco industry in developing and implementing intersectoral programmes and strategies for tobacco control; and
- (f) public awareness of and access to information regarding the adverse health, economic, and environmental consequences of tobacco production and consumption.

Article 13*Tobacco advertising, promotion and sponsorship*

1. Parties recognize that a comprehensive ban on advertising, promotion and sponsorship would reduce the consumption of tobacco products.
2. Each Party shall, in accordance with its constitution or constitutional principles, undertake a comprehensive ban of all tobacco advertising, promotion and sponsorship. This shall include, subject to the legal environment and technical means available to that Party, a comprehensive ban on cross-border advertising, promotion and sponsorship originating from its territory. In this respect, within the period of five years after entry into force of this Convention for that Party, each Party shall undertake appropriate legislative, executive, administrative and/or other measures and report accordingly in conformity with Article 21.
3. A Party that is not in a position to undertake a comprehensive ban due to its constitution or constitutional principles shall apply restrictions on all tobacco advertising, promotion and sponsorship. This shall include, subject to the legal environment and technical means available to that Party, restrictions or a comprehensive ban on advertising, promotion and sponsorship originating from its territory with cross-border effects. In this respect, each Party shall undertake appropriate legislative, executive, administrative and/or other measures and report accordingly in conformity with Article 21.
4. As a minimum, and in accordance with its constitution or constitutional principles, each Party shall:
 - (a) prohibit all forms of tobacco advertising, promotion and sponsorship that promote a tobacco product by any means that are false, misleading or deceptive or likely to create an erroneous impression about its characteristics, health effects, hazards or emissions;

WHO Framework Convention on Tobacco Control

- (b) require that health or other appropriate warnings or messages accompany all tobacco advertising and, as appropriate, promotion and sponsorship;
 - (c) restrict the use of direct or indirect incentives that encourage the purchase of tobacco products by the public;
 - (d) require, if it does not have a comprehensive ban, the disclosure to relevant governmental authorities of expenditures by the tobacco industry on advertising, promotion and sponsorship not yet prohibited. Those authorities may decide to make those figures available, subject to national law, to the public and to the Conference of the Parties, pursuant to Article 21;
 - (e) undertake a comprehensive ban or, in the case of a Party that is not in a position to undertake a comprehensive ban due to its constitution or constitutional principles, restrict tobacco advertising, promotion and sponsorship on radio, television, print media and, as appropriate, other media, such as the internet, within a period of five years; and
 - (f) prohibit, or in the case of a Party that is not in a position to prohibit due to its constitution or constitutional principles restrict, tobacco sponsorship of international events, activities and/or participants therein.
5. Parties are encouraged to implement measures beyond the obligations set out in paragraph 4.
6. Parties shall cooperate in the development of technologies and other means necessary to facilitate the elimination of cross-border advertising.
7. Parties which have a ban on certain forms of tobacco advertising, promotion and sponsorship have the sovereign right to ban those forms of cross-border tobacco advertising, promotion and sponsorship entering their territory and to impose equal penalties as those applicable to domestic advertising, promotion and sponsorship originating from their territory in accordance with their national law. This paragraph does not endorse or approve of any particular penalty.
8. Parties shall consider the elaboration of a protocol setting out appropriate measures that require international collaboration for a comprehensive ban on cross-border advertising, promotion and sponsorship.

WHO Framework Convention on Tobacco Control

Article 14*Demand reduction measures concerning tobacco dependence and cessation*

1. Each Party shall develop and disseminate appropriate, comprehensive and integrated guidelines based on scientific evidence and best practices, taking into account national circumstances and priorities, and shall take effective measures to promote cessation of tobacco use and adequate treatment for tobacco dependence.
2. Towards this end, each Party shall endeavour to:
 - (a) design and implement effective programmes aimed at promoting the cessation of tobacco use, in such locations as educational institutions, health care facilities, workplaces and sporting environments;
 - (b) include diagnosis and treatment of tobacco dependence and counselling services on cessation of tobacco use in national health and education programmes, plans and strategies, with the participation of health workers, community workers and social workers as appropriate;
 - (c) establish in health care facilities and rehabilitation centres programmes for diagnosing, counselling, preventing and treating tobacco dependence; and
 - (d) collaborate with other Parties to facilitate accessibility and affordability for treatment of tobacco dependence including pharmaceutical products pursuant to Article 22. Such products and their constituents may include medicines, products used to administer medicines and diagnostics when appropriate.

**PART IV: MEASURES RELATING TO THE REDUCTION
OF THE SUPPLY OF TOBACCO****Article 15***Illicit trade in tobacco products*

1. The Parties recognize that the elimination of all forms of illicit trade in tobacco products, including smuggling, illicit manufacturing and counterfeiting, and the development and implementation of related national law, in addition to subregional, regional and global agreements, are essential components of tobacco control.
2. Each Party shall adopt and implement effective legislative, executive, administrative or other measures to ensure that all unit packets and packages of tobacco products and any outside packaging of such products are marked to assist Parties in determining the origin of

WHO Framework Convention on Tobacco Control

tobacco products, and in accordance with national law and relevant bilateral or multilateral agreements, assist Parties in determining the point of diversion and monitor, document and control the movement of tobacco products and their legal status. In addition, each Party shall:

- (a) require that unit packets and packages of tobacco products for retail and wholesale use that are sold on its domestic market carry the statement: “*Sales only allowed in (insert name of the country, subnational, regional or federal unit)*” or carry any other effective marking indicating the final destination or which would assist authorities in determining whether the product is legally for sale on the domestic market; and
 - (b) consider, as appropriate, developing a practical tracking and tracing regime that would further secure the distribution system and assist in the investigation of illicit trade.
3. Each Party shall require that the packaging information or marking specified in paragraph 2 of this Article shall be presented in legible form and/or appear in its principal language or languages.
4. With a view to eliminating illicit trade in tobacco products, each Party shall:
 - (a) monitor and collect data on cross-border trade in tobacco products, including illicit trade, and exchange information among customs, tax and other authorities, as appropriate, and in accordance with national law and relevant applicable bilateral or multilateral agreements;
 - (b) enact or strengthen legislation, with appropriate penalties and remedies, against illicit trade in tobacco products, including counterfeit and contraband cigarettes;
 - (c) take appropriate steps to ensure that all confiscated manufacturing equipment, counterfeit and contraband cigarettes and other tobacco products are destroyed, using environmentally-friendly methods where feasible, or disposed of in accordance with national law;
 - (d) adopt and implement measures to monitor, document and control the storage and distribution of tobacco products held or moving under suspension of taxes or duties within its jurisdiction; and
 - (e) adopt measures as appropriate to enable the confiscation of proceeds derived from the illicit trade in tobacco products.

WHO Framework Convention on Tobacco Control

5. Information collected pursuant to subparagraphs 4(a) and 4(d) of this Article shall, as appropriate, be provided in aggregate form by the Parties in their periodic reports to the Conference of the Parties, in accordance with Article 21.

6. The Parties shall, as appropriate and in accordance with national law, promote cooperation between national agencies, as well as relevant regional and international intergovernmental organizations as it relates to investigations, prosecutions and proceedings, with a view to eliminating illicit trade in tobacco products. Special emphasis shall be placed on cooperation at regional and subregional levels to combat illicit trade of tobacco products.

7. Each Party shall endeavour to adopt and implement further measures including licensing, where appropriate, to control or regulate the production and distribution of tobacco products in order to prevent illicit trade.

Article 16
Sales to and by minors

1. Each Party shall adopt and implement effective legislative, executive, administrative or other measures at the appropriate government level to prohibit the sales of tobacco products to persons under the age set by domestic law, national law or eighteen. These measures may include:

- (a) requiring that all sellers of tobacco products place a clear and prominent indicator inside their point of sale about the prohibition of tobacco sales to minors and, in case of doubt, request that each tobacco purchaser provide appropriate evidence of having reached full legal age;
- (b) banning the sale of tobacco products in any manner by which they are directly accessible, such as store shelves;
- (c) prohibiting the manufacture and sale of sweets, snacks, toys or any other objects in the form of tobacco products which appeal to minors; and
- (d) ensuring that tobacco vending machines under its jurisdiction are not accessible to minors and do not promote the sale of tobacco products to minors.

2. Each Party shall prohibit or promote the prohibition of the distribution of free tobacco products to the public and especially minors.

3. Each Party shall endeavour to prohibit the sale of cigarettes individually or in small packets which increase the affordability of such products to minors.

WHO Framework Convention on Tobacco Control

4. The Parties recognize that in order to increase their effectiveness, measures to prevent tobacco product sales to minors should, where appropriate, be implemented in conjunction with other provisions contained in this Convention.

5. When signing, ratifying, accepting, approving or acceding to the Convention or at any time thereafter, a Party may, by means of a binding written declaration, indicate its commitment to prohibit the introduction of tobacco vending machines within its jurisdiction or, as appropriate, to a total ban on tobacco vending machines. The declaration made pursuant to this Article shall be circulated by the Depositary to all Parties to the Convention.

6. Each Party shall adopt and implement effective legislative, executive, administrative or other measures, including penalties against sellers and distributors, in order to ensure compliance with the obligations contained in paragraphs 1-5 of this Article.

7. Each Party should, as appropriate, adopt and implement effective legislative, executive, administrative or other measures to prohibit the sales of tobacco products by persons under the age set by domestic law, national law or eighteen.

Article 17*Provision of support for economically viable alternative activities*

Parties shall, in cooperation with each other and with competent international and regional intergovernmental organizations, promote, as appropriate, economically viable alternatives for tobacco workers, growers and, as the case may be, individual sellers.

PART V: PROTECTION OF THE ENVIRONMENT**Article 18***Protection of the environment and the health of persons*

In carrying out their obligations under this Convention, the Parties agree to have due regard to the protection of the environment and the health of persons in relation to the environment in respect of tobacco cultivation and manufacture within their respective territories.

WHO Framework Convention on Tobacco Control

PART VI: QUESTIONS RELATED TO LIABILITY***Article 19******Liability***

1. For the purpose of tobacco control, the Parties shall consider taking legislative action or promoting their existing laws, where necessary, to deal with criminal and civil liability, including compensation where appropriate.
2. Parties shall cooperate with each other in exchanging information through the Conference of the Parties in accordance with Article 21 including:
 - (a) information on the health effects of the consumption of tobacco products and exposure to tobacco smoke in accordance with Article 20.3(a); and
 - (b) information on legislation and regulations in force as well as pertinent jurisprudence.
3. The Parties shall, as appropriate and mutually agreed, within the limits of national legislation, policies, legal practices and applicable existing treaty arrangements, afford one another assistance in legal proceedings relating to civil and criminal liability consistent with this Convention.
4. The Convention shall in no way affect or limit any rights of access of the Parties to each other's courts where such rights exist.
5. The Conference of the Parties may consider, if possible, at an early stage, taking account of the work being done in relevant international fora, issues related to liability including appropriate international approaches to these issues and appropriate means to support, upon request, the Parties in their legislative and other activities in accordance with this Article.

**PART VII: SCIENTIFIC AND TECHNICAL COOPERATION AND
COMMUNICATION OF INFORMATION*****Article 20******Research, surveillance and exchange of information***

1. The Parties undertake to develop and promote national research and to coordinate research programmes at the regional and international levels in the field of tobacco control. Towards this end, each Party shall:

WHO Framework Convention on Tobacco Control

- (a) initiate and cooperate in, directly or through competent international and regional intergovernmental organizations and other bodies, the conduct of research and scientific assessments, and in so doing promote and encourage research that addresses the determinants and consequences of tobacco consumption and exposure to tobacco smoke as well as research for identification of alternative crops; and
 - (b) promote and strengthen, with the support of competent international and regional intergovernmental organizations and other bodies, training and support for all those engaged in tobacco control activities, including research, implementation and evaluation.
2. The Parties shall establish, as appropriate, programmes for national, regional and global surveillance of the magnitude, patterns, determinants and consequences of tobacco consumption and exposure to tobacco smoke. Towards this end, the Parties should integrate tobacco surveillance programmes into national, regional and global health surveillance programmes so that data are comparable and can be analysed at the regional and international levels, as appropriate.
3. Parties recognize the importance of financial and technical assistance from international and regional intergovernmental organizations and other bodies. Each Party shall endeavour to:
- (a) establish progressively a national system for the epidemiological surveillance of tobacco consumption and related social, economic and health indicators;
 - (b) cooperate with competent international and regional intergovernmental organizations and other bodies, including governmental and nongovernmental agencies, in regional and global tobacco surveillance and exchange of information on the indicators specified in paragraph 3(a) of this Article; and
 - (c) cooperate with the World Health Organization in the development of general guidelines or procedures for defining the collection, analysis and dissemination of tobacco-related surveillance data.
4. The Parties shall, subject to national law, promote and facilitate the exchange of publicly available scientific, technical, socioeconomic, commercial and legal information, as well as information regarding practices of the tobacco industry and the cultivation of tobacco, which is relevant to this Convention, and in so doing shall take into account and address the special needs of developing country Parties and Parties with economies in transition. Each Party shall endeavour to:
- (a) progressively establish and maintain an updated database of laws and regulations on tobacco control and, as appropriate, information about their

WHO Framework Convention on Tobacco Control

enforcement, as well as pertinent jurisprudence, and cooperate in the development of programmes for regional and global tobacco control;

(b) progressively establish and maintain updated data from national surveillance programmes in accordance with paragraph 3(a) of this Article; and

(c) cooperate with competent international organizations to progressively establish and maintain a global system to regularly collect and disseminate information on tobacco production, manufacture and the activities of the tobacco industry which have an impact on the Convention or national tobacco control activities.

5. Parties should cooperate in regional and international intergovernmental organizations and financial and development institutions of which they are members, to promote and encourage provision of technical and financial resources to the Secretariat to assist developing country Parties and Parties with economies in transition to meet their commitments on research, surveillance and exchange of information.

Article 21
Reporting and exchange of information

1. Each Party shall submit to the Conference of the Parties, through the Secretariat, periodic reports on its implementation of this Convention, which should include the following:

(a) information on legislative, executive, administrative or other measures taken to implement the Convention;

(b) information, as appropriate, on any constraints or barriers encountered in its implementation of the Convention, and on the measures taken to overcome these barriers;

(c) information, as appropriate, on financial and technical assistance provided or received for tobacco control activities;

(d) information on surveillance and research as specified in Article 20; and

(e) information specified in Articles 6.3, 13.2, 13.3, 13.4(d), 15.5 and 19.2.

2. The frequency and format of such reports by all Parties shall be determined by the Conference of the Parties. Each Party shall make its initial report within two years of the entry into force of the Convention for that Party.

WHO Framework Convention on Tobacco Control

3. The Conference of the Parties, pursuant to Articles 22 and 26, shall consider arrangements to assist developing country Parties and Parties with economies in transition, at their request, in meeting their obligations under this Article.

4. The reporting and exchange of information under the Convention shall be subject to national law regarding confidentiality and privacy. The Parties shall protect, as mutually agreed, any confidential information that is exchanged.

Article 22***Cooperation in the scientific, technical, and legal fields and provision of related expertise***

1. The Parties shall cooperate directly or through competent international bodies to strengthen their capacity to fulfill the obligations arising from this Convention, taking into account the needs of developing country Parties and Parties with economies in transition. Such cooperation shall promote the transfer of technical, scientific and legal expertise and technology, as mutually agreed, to establish and strengthen national tobacco control strategies, plans and programmes aiming at, *inter alia*:

(a) facilitation of the development, transfer and acquisition of technology, knowledge, skills, capacity and expertise related to tobacco control;

(b) provision of technical, scientific, legal and other expertise to establish and strengthen national tobacco control strategies, plans and programmes, aiming at implementation of the Convention through, *inter alia*:

(i) assisting, upon request, in the development of a strong legislative foundation as well as technical programmes, including those on prevention of initiation, promotion of cessation and protection from exposure to tobacco smoke;

(ii) assisting, as appropriate, tobacco workers in the development of appropriate economically and legally viable alternative livelihoods in an economically viable manner; and

(iii) assisting, as appropriate, tobacco growers in shifting agricultural production to alternative crops in an economically viable manner;

(c) support for appropriate training or sensitization programmes for appropriate personnel in accordance with Article 12;

(d) provision, as appropriate, of the necessary material, equipment and supplies, as well as logistical support, for tobacco control strategies, plans and programmes;

WHO Framework Convention on Tobacco Control

- (e) identification of methods for tobacco control, including comprehensive treatment of nicotine addiction; and
 - (f) promotion, as appropriate, of research to increase the affordability of comprehensive treatment of nicotine addiction.
2. The Conference of the Parties shall promote and facilitate transfer of technical, scientific and legal expertise and technology with the financial support secured in accordance with Article 26.

**PART VIII: INSTITUTIONAL ARRANGEMENTS AND
FINANCIAL RESOURCES**

Article 23

Conference of the Parties

1. A Conference of the Parties is hereby established. The first session of the Conference shall be convened by the World Health Organization not later than one year after the entry into force of this Convention. The Conference will determine the venue and timing of subsequent regular sessions at its first session.
2. Extraordinary sessions of the Conference of the Parties shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Conference, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to them by the Secretariat of the Convention, it is supported by at least one-third of the Parties.
3. The Conference of the Parties shall adopt by consensus its Rules of Procedure at its first session.
4. The Conference of the Parties shall by consensus adopt financial rules for itself as well as governing the funding of any subsidiary bodies it may establish as well as financial provisions governing the functioning of the Secretariat. At each ordinary session, it shall adopt a budget for the financial period until the next ordinary session.
5. The Conference of the Parties shall keep under regular review the implementation of the Convention and take the decisions necessary to promote its effective implementation and may adopt protocols, annexes and amendments to the Convention, in accordance with Articles 28, 29 and 33. Towards this end, it shall:
- (a) promote and facilitate the exchange of information pursuant to Articles 20 and 21;

WHO Framework Convention on Tobacco Control

- (b) promote and guide the development and periodic refinement of comparable methodologies for research and the collection of data, in addition to those provided for in Article 20, relevant to the implementation of the Convention;
 - (c) promote, as appropriate, the development, implementation and evaluation of strategies, plans, and programmes, as well as policies, legislation and other measures;
 - (d) consider reports submitted by the Parties in accordance with Article 21 and adopt regular reports on the implementation of the Convention;
 - (e) promote and facilitate the mobilization of financial resources for the implementation of the Convention in accordance with Article 26;
 - (f) establish such subsidiary bodies as are necessary to achieve the objective of the Convention;
 - (g) request, where appropriate, the services and cooperation of, and information provided by, competent and relevant organizations and bodies of the United Nations system and other international and regional intergovernmental organizations and nongovernmental organizations and bodies as a means of strengthening the implementation of the Convention; and
 - (h) consider other action, as appropriate, for the achievement of the objective of the Convention in the light of experience gained in its implementation.
6. The Conference of the Parties shall establish the criteria for the participation of observers at its proceedings.

Article 24
Secretariat

1. The Conference of the Parties shall designate a permanent secretariat and make arrangements for its functioning. The Conference of the Parties shall endeavour to do so at its first session.
2. Until such time as a permanent secretariat is designated and established, secretariat functions under this Convention shall be provided by the World Health Organization.
3. Secretariat functions shall be:
 - (a) to make arrangements for sessions of the Conference of the Parties and any subsidiary bodies and to provide them with services as required;

WHO Framework Convention on Tobacco Control

- (b) to transmit reports received by it pursuant to the Convention;
- (c) to provide support to the Parties, particularly developing country Parties and Parties with economies in transition, on request, in the compilation and communication of information required in accordance with the provisions of the Convention;
- (d) to prepare reports on its activities under the Convention under the guidance of the Conference of the Parties and submit them to the Conference of the Parties;
- (e) to ensure, under the guidance of the Conference of the Parties, the necessary coordination with the competent international and regional intergovernmental organizations and other bodies;
- (f) to enter, under the guidance of the Conference of the Parties, into such administrative or contractual arrangements as may be required for the effective discharge of its functions; and
- (g) to perform other secretariat functions specified by the Convention and by any of its protocols and such other functions as may be determined by the Conference of the Parties.

Article 25

Relations between the Conference of the Parties and intergovernmental organizations

In order to provide technical and financial cooperation for achieving the objective of this Convention, the Conference of the Parties may request the cooperation of competent international and regional intergovernmental organizations including financial and development institutions.

Article 26

Financial resources

1. The Parties recognize the important role that financial resources play in achieving the objective of this Convention.
2. Each Party shall provide financial support in respect of its national activities intended to achieve the objective of the Convention, in accordance with its national plans, priorities and programmes.
3. Parties shall promote, as appropriate, the utilization of bilateral, regional, subregional and other multilateral channels to provide funding for the development and strengthening of

WHO Framework Convention on Tobacco Control

multisectoral comprehensive tobacco control programmes of developing country Parties and Parties with economies in transition. Accordingly, economically viable alternatives to tobacco production, including crop diversification should be addressed and supported in the context of nationally developed strategies of sustainable development.

4. Parties represented in relevant regional and international intergovernmental organizations, and financial and development institutions shall encourage these entities to provide financial assistance for developing country Parties and for Parties with economies in transition to assist them in meeting their obligations under the Convention, without limiting the rights of participation within these organizations.

5. The Parties agree that:

(a) to assist Parties in meeting their obligations under the Convention, all relevant potential and existing resources, financial, technical, or otherwise, both public and private that are available for tobacco control activities, should be mobilized and utilized for the benefit of all Parties, especially developing countries and countries with economies in transition;

(b) the Secretariat shall advise developing country Parties and Parties with economies in transition, upon request, on available sources of funding to facilitate the implementation of their obligations under the Convention;

(c) the Conference of the Parties in its first session shall review existing and potential sources and mechanisms of assistance based on a study conducted by the Secretariat and other relevant information, and consider their adequacy; and

(d) the results of this review shall be taken into account by the Conference of the Parties in determining the necessity to enhance existing mechanisms or to establish a voluntary global fund or other appropriate financial mechanisms to channel additional financial resources, as needed, to developing country Parties and Parties with economies in transition to assist them in meeting the objectives of the Convention.

PART IX: SETTLEMENT OF DISPUTES

Article 27

Settlement of disputes

1. In the event of a dispute between two or more Parties concerning the interpretation or application of this Convention, the Parties concerned shall seek through diplomatic channels a settlement of the dispute through negotiation or any other peaceful means of their own choice, including good offices, mediation, or conciliation. Failure to reach agreement by good offices,

WHO Framework Convention on Tobacco Control

mediation or conciliation shall not absolve parties to the dispute from the responsibility of continuing to seek to resolve it.

2. When ratifying, accepting, approving, formally confirming or acceding to the Convention, or at any time thereafter, a State or regional economic integration organization may declare in writing to the Depositary that, for a dispute not resolved in accordance with paragraph 1 of this Article, it accepts, as compulsory, *ad hoc* arbitration in accordance with procedures to be adopted by consensus by the Conference of the Parties.

3. The provisions of this Article shall apply with respect to any protocol as between the parties to the protocol, unless otherwise provided therein.

PART X: DEVELOPMENT OF THE CONVENTION

Article 28

Amendments to this Convention

1. Any Party may propose amendments to this Convention. Such amendments will be considered by the Conference of the Parties.

2. Amendments to the Convention shall be adopted by the Conference of the Parties. The text of any proposed amendment to the Convention shall be communicated to the Parties by the Secretariat at least six months before the session at which it is proposed for adoption. The Secretariat shall also communicate proposed amendments to the signatories of the Convention and, for information, to the Depositary.

3. The Parties shall make every effort to reach agreement by consensus on any proposed amendment to the Convention. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a three-quarters majority vote of the Parties present and voting at the session. For purposes of this Article, Parties present and voting means Parties present and casting an affirmative or negative vote. Any adopted amendment shall be communicated by the Secretariat to the Depositary, who shall circulate it to all Parties for acceptance.

4. Instruments of acceptance in respect of an amendment shall be deposited with the Depositary. An amendment adopted in accordance with paragraph 3 of this Article shall enter into force for those Parties having accepted it on the ninetieth day after the date of receipt by the Depositary of an instrument of acceptance by at least two-thirds of the Parties to the Convention.

5. The amendment shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after the date on which that Party deposits with the Depositary its instrument of acceptance of the said amendment.

WHO Framework Convention on Tobacco Control

Article 29

Adoption and amendment of annexes to this Convention

1. Annexes to this Convention and amendments thereto shall be proposed, adopted and shall enter into force in accordance with the procedure set forth in Article 28.
2. Annexes to the Convention shall form an integral part thereof and, unless otherwise expressly provided, a reference to the Convention constitutes at the same time a reference to any annexes thereto.
3. Annexes shall be restricted to lists, forms and any other descriptive material relating to procedural, scientific, technical or administrative matters.

PART XI: FINAL PROVISIONS

Article 30

Reservations

No reservations may be made to this Convention.

Article 31

Withdrawal

1. At any time after two years from the date on which this Convention has entered into force for a Party, that Party may withdraw from the Convention by giving written notification to the Depositary.
2. Any such withdrawal shall take effect upon expiry of one year from the date of receipt by the Depositary of the notification of withdrawal, or on such later date as may be specified in the notification of withdrawal.
3. Any Party that withdraws from the Convention shall be considered as also having withdrawn from any protocol to which it is a Party.

WHO Framework Convention on Tobacco Control

Article 32
Right to vote

1. Each Party to this Convention shall have one vote, except as provided for in paragraph 2 of this Article.
2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their Member States that are Parties to the Convention. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its Member States exercises its right, and vice versa.

Article 33
Protocols

1. Any Party may propose protocols. Such proposals will be considered by the Conference of the Parties.
2. The Conference of the Parties may adopt protocols to this Convention. In adopting these protocols every effort shall be made to reach consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the protocol shall as a last resort be adopted by a three-quarters majority vote of the Parties present and voting at the session. For the purposes of this Article, Parties present and voting means Parties present and casting an affirmative or negative vote.
3. The text of any proposed protocol shall be communicated to the Parties by the Secretariat at least six months before the session at which it is proposed for adoption.
4. Only Parties to the Convention may be parties to a protocol.
5. Any protocol to the Convention shall be binding only on the parties to the protocol in question. Only Parties to a protocol may take decisions on matters exclusively relating to the protocol in question.
6. The requirements for entry into force of any protocol shall be established by that instrument.

Article 34
Signature

This Convention shall be open for signature by all Members of the World Health Organization and by any States that are not Members of the World Health Organization but are members of the United Nations and by regional economic integration organizations at

WHO Framework Convention on Tobacco Control

the World Health Organization headquarters in Geneva from 16 June 2003 to 22 June 2003, and thereafter at United Nations Headquarters in New York, from 30 June 2003 to 29 June 2004.

Article 35

Ratification, acceptance, approval, formal confirmation or accession

1. This Convention shall be subject to ratification, acceptance, approval or accession by States and to formal confirmation or accession by regional economic integration organizations. It shall be open for accession from the day after the date on which the Convention is closed for signature. Instruments of ratification, acceptance, approval, formal confirmation or accession shall be deposited with the Depositary.
2. Any regional economic integration organization which becomes a Party to the Convention without any of its Member States being a Party shall be bound by all the obligations under the Convention. In the case of those organizations, one or more of whose Member States is a Party to the Convention, the organization and its Member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under the Convention. In such cases, the organization and the Member States shall not be entitled to exercise rights under the Convention concurrently.
3. Regional economic integration organizations shall, in their instruments relating to formal confirmation or in their instruments of accession, declare the extent of their competence with respect to the matters governed by the Convention. These organizations shall also inform the Depositary, who shall in turn inform the Parties, of any substantial modification in the extent of their competence.

Article 36

Entry into force

1. This Convention shall enter into force on the ninetieth day following the date of deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval, formal confirmation or accession with the Depositary.
2. For each State that ratifies, accepts or approves the Convention or accedes thereto after the conditions set out in paragraph 1 of this Article for entry into force have been fulfilled, the Convention shall enter into force on the ninetieth day following the date of deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
3. For each regional economic integration organization depositing an instrument of formal confirmation or an instrument of accession after the conditions set out in paragraph 1 of this Article for entry into force have been fulfilled, the Convention shall enter into force on the

WHO Framework Convention on Tobacco Control

ninetieth day following the date of its depositing of the instrument of formal confirmation or of accession.

4. For the purposes of this Article, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by States Members of the organization.

Article 37
Depositary

The Secretary-General of the United Nations shall be the Depositary of this Convention and amendments thereto and of protocols and annexes adopted in accordance with Articles 28, 29 and 33.

Article 38
Authentic texts

The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed this Convention.

DONE at GENEVA this twenty-first day of May two thousand and three.

Po zaznajomieniu się z powyższą Konwencją, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- postanowienia Konwencji są przyjęte, potwierdzone i będą niezmiennie zachowywane.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 28 sierpnia 2006 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Kaczyński*
L.S.

Prezes Rady Ministrów: *J. Kaczyński*